

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

**INFORMACIJA
O MIKROKREDITNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
30. 9. 2017.**

Sarajevo, studeni 2017.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH (Agencija) kao regulatorna institucija koja obavlja nadzor mikro kreditnih organizacija, sačinila je Informaciju o mikro kreditnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine sa stanjem na dan 30. 9. 2017. na temelju analize mjesečnih i kvartalnih izvješća o poslovanju, informacija i podataka koje mikro kreditne organizacije dostavljaju Agenciji (*off-site* nadzor) i podataka kojima raspolaže konstatiranim u kontrolama na licu mjesta (*on-site* nadzor). Informacija je sačinjena na temelju podataka iz izvješća koja su MKO dostavile Agenciji na dan 30. 9. 2017.

SADRŽAJ

I. UVOD	3
II. POSLOVNE PERFORMANSE MKO SUSTAVA U FEDERACIJI BiH	5
1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SUSTAVA	5
1.1. Status, broj i poslovna mreža	5
1.2. Struktura vlasništva	5
1.3. Kadrovi	6
2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	7
2.1. Bilanca stanja	7
2.1.1. Obveze	10
2.1.2. Kapital	12
2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive	14
2.2. Profitabilnost	23
2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope	26
2.4. Likvidnost	29
2.5. Devizni rizik	29
2.6. Transakcije s povezanim osobama	29
III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE	33
IV. PRILOZI	35

I. UVOD

Zakonom o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 59/06) (ZoMKO) uređuje se osnivanje, registriranje, djelatnost, oblik organiziranja, poslovanje, način upravljanja, prestanak rada i nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija (MKO), odnosno mikrokreditnih fondacija (MKF) i mikrokreditnih društava (MKD) u Federaciji BiH. Regulatorne i nadzorne nadležnosti Agencije nad ovim sustavom propisane su Zakonom o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08, 34/12 i 77/12) i internim aktima Agencije, a svi navedeni poslovi obavljaju se u okviru Sektora za nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija. Funkciju nadzora MKO, Agencija obavlja neposrednim nadzorom (*on-site*) i posrednim nadzorom, odnosno, analizom izvješća koja MKO dostavljaju Agenciji (*off-site*), shodno ZoMKO i podzakonskim aktima Agencije koji su navedeni u Prilogu 1. ove Informacije. Izvještajnu osnovu čine kvartalna izvješća o bilanci stanja, kapitalu, kreditima, rezervama za kreditne gubitke, rezultatima poslovanja, zaposlenim, troškovima plaća i ostalim primanjima zaposlenih u MKO, otpisima, likvidnosti i druga izvješća o pojedinim segmentima poslovanja, te mjesečno izvješće o kamatnim stopama.

U Federaciji BiH sa 30. 9. 2017., dozvolu za rad Agencije ima 12 MKO, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), koje poslovanje obavljaju putem 298 organizacijskih dijelova. U mikrokreditnom sustavu sa 30. 9. 2017. bilo je zaposleno 1.399 radnika, što je za 148 radnika, ili 12% više u odnosu na stanje sa 31. 12. 2016. Međutim, naglašavamo da ovaj podatak ne predstavlja realan rast zaposlenih, već je rezultat činjenice da su u prvih devet mjeseci 2017. godine, 107 radnika koji su zaposlenici jedne MKF, angažirani na pola radnog vremena i kao zaposlenici jednog MKD, te su isti evidentirani u izvješćima o kvalifikacijskoj strukturi zaposlenih i MKF i MKD. Kada se isključi prethodno navedena činjenica, kao i činjenica da je na dan 31. 12. 2016. broj ovih zaposlenika iznosio 42, realan broj zaposlenih na dan 30. 9. 2017. iznosio je 1.250 radnika, što je za 41 radnika ili 3% više u odnosu na stanje sa 31. 12. 2016.

Bilančna suma MKO sa 30. 9. 2017. iznosi 485,6 milijuna KM, od čega se na MKF odnosi 413,5 milijuna KM ili 85%, a na MKD 72,1 milijun KM ili 15%. Bilančna suma na kraju trećeg kvartala 2017. godine bila je veća za 45,5 milijuna KM ili 10% u odnosu na stanje sa 31. 12. 2016.

Ukupni bruto krediti MKO, kao najznačajnija stavka aktive, sa 30. 9. 2017., iznosili su 405,3 milijuna KM i čine 83% ukupne aktive MKO, te su veći za 7% u odnosu na kraj prethodne godine, dok su neto krediti iznosili 401,9 milijuna KM i veći su za 7% u odnosu na stanje sa 31. 12. 2016. Mikrokreditiranje je najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (34%), stambenih potreba (21%) i ostalog (20%), te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim osobama. Prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na ukupne kredite u mikrokreditnom sustavu, u trećem kvartalu 2017. godine, iznosile su 24,63%, te su u odnosu na četvrti kvartal 2016. godine smanjene za 1,01 postotnih bodova. U cilju smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite, a u kontekstu zaštite potrošača-klijenta mikrokreditnih organizacija, te ispunjenja misije mikrokreditiranja, Agencija u kontrolama posebno cijeni i kontrolira sve vrste troškova poslovanja MKO koji imaju značajnog utjecaja na formiranje kamatnih stopa, te ocjenjuje njihovu neophodnost, shodno čemu izdaje adekvatne naloge. Fokus kontrola Agencije, i u narednom razdoblju, uz stalni nadzor kvalitete aktive će biti i na kontroli troškova MKO, njihovoj opravdanosti i svrsishodnosti, s ciljem smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite koje plasiraju MKO iz Federacije BiH.

U usporedbi s krajem prethodne godine, sa 30. 9. 2017., mikrokreditni portfelj bilježi rast od 7% (27,4 milijuna KM), te iskazuje blago poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja. Blago poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog portfelja iskazano je smanjenjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 0,89%, koliko je iznosila na 31. 12. 2016., na 0,84%. Portfelj u riziku preko 30 dana iznosi 0,92% te je smanjen za 0,08 postotnih bodova u odnosu na kraj prethodne godine. Ukupan rezultat sustava po pitanju rizičnosti portfelja nalazi se u okviru propisanog standarda (ispod 5%). Portfelj u riziku preko jednog dana kašnjenja, bilježi blago pogoršanje, te je sa 2,23% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, povećan na 2,30%. Na razini sustava, postotak otpisa sa 30. 9. 2017. iznosio je

1,00% i ovaj pokazatelj je, u odnosu na kraj prethodne godine, smanjen za 0,11 postotnih bodova, te se nalazi u okviru propisanog standarda.

Osnovni izvor sredstava MKO su obveze po uzetim kreditima koje su na dan 30. 9. 2017. iznosile 240 milijuna KM ili 49% ukupne pasive, te su veće za 32,1 milijun KM ili 15% u odnosu na stanje sa 31. 12. 2016. Ukupni kapital MKO na dan 30. 9. 2017. iznosio je 222,5 milijuna KM ili 46% ukupne pasive MKO koji je veći za 14,9 milijuna KM ili 7% u odnosu na kraj prethodne godine, od čega je kapital MKF iznosio 218,2 milijuna KM ili 98,1%, a kapital jednog MKD 4,3 milijuna KM ili 1,9%. Najznačajnije stavke kapitala MKF su višak prihoda nad rashodima u iznosu od 166,7 milijuna KM koji čini 76% ukupnog kapitala MKF, zatim donirani kapital koji je iznosio 45,9 milijuna KM ili 21% ukupnog kapitala MKF. Temeljni kapital i ostale rezerve MKF iznosile su 5,6 milijuna KM, odnosno 3% ukupnog kapitala MKF. Temeljni kapital jednog MKD iznosi 600 tisuća KM, a neraspoređena i dobit tekuće godine 1.777 tisuća KM.

U periodu 01.01. - 30.09.2017. godine, od ukupno 11 MKF, devet MKF je ostvarilo višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 14.231 tisuću KM, dok su dvije MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 41 tisuću KM. U periodu 01.01. - 30.09.2017. godine, jedno MKD ostvarilo je neto dobit u iznosu od 760 tisuća KM.

Na razini mikrokreditnog sustava u Federaciji BiH, ostvaren je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 14.950 tisuća KM, što je za 2.218 tisuća KM ili 17% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Što se tiče operativne održivosti, od 12 MKO, sedam MKF i jedno MKD mogu iz ostvarenih prihoda od redovnih aktivnosti pokriti sve rashode, dok četiri MKF nisu operativno održive u promatranom razdoblju.

II. POSLOVNE PERFORMANSE MKO SUSTAVA U FEDERACIJI BiH

1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SUSTAVA

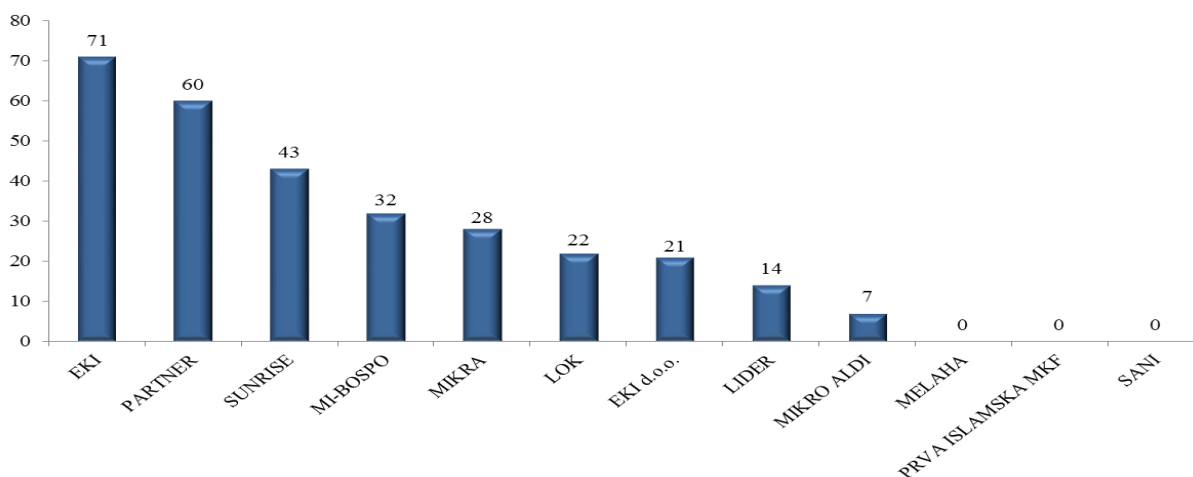
1.1. Status, broj i poslovna mreža

U Federaciji BiH sa 30. 9. 2017., dozvolu za rad Agencije ima 12 MKO, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), te 39 organizacijskih dijelova dva MKD čije je sjedište u Republici Srpskoj. Sve MKF koje su dobile dozvolu za rad Agencije, izvršile su preregistraciju sukladno ZoMKO, odnosno nastale su promjenom oblika MKO osnovanih shodno Zakonu o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH, broj: 24/00). Stoga, sve MKF zakonski su pravni slijednik imovine, prava i obveza MKO osnovanih sukladno ZoMKO iz 2000. godine. U Prilogu 2. nalaze se osnovni podaci o MKF i MKD koje sa 30. 9. 2017. imaju dozvolu za rad Agencije za obavljanje poslova davanja mikrokredita.

Na dan 30. 9. 2017., u Registru mikrokreditnih organizacija i njihovih organizacijskih dijelova, kojeg sukladno članku 13. ZoMKO, vodi Agencija, bilo je evidentirano ukupno 298 organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH, od čega u Federaciji BiH 193, Republici Srpskoj 101 i Distriktu Brčko 4. Ukupan broj organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH veći je za 19 organizacijskih dijelova ili 7% u odnosu na kraj prethodne godine. Ukupno 151 organizacijski dio MKO sa sjedištem u Federaciji BiH ima ovlaštenja za dodjelu mikrokredita, stoga su upisani u nadležni registar. Organizacijske dijelove izvan Federacije BiH ima 8 MKO, a 3 MKO posluju isključivo preko svog sjedišta, odnosno nemaju otvorenih organizacijskih dijelova ni u Federaciji BiH, ni u Republici Srpskoj. Agencija je dala dozvole za rad organizacijskih dijelova dva MKD koja imaju sjedište u Republici Srpskoj, a koja u Federaciji BiH posluju putem 39 podružnica i terenskih ureda.

Broj organizacijskih dijelova na dan 30. 9. 2017. pojedinačno po MKO sa sjedištem u Federaciji BiH prikazan je na sljedećem grafikonu.

Grafikon 1. Broj organizacionih dijelova na dan 30.09.2017. godine pojedinačno po MKO sa sjedištem u Federaciji BiH

1.2. Struktura vlasništva

Mikrokreditna organizacija je pravna osoba koje se može osnovati i poslovati kao mikrokreditna fondacija ili mikrokreditno društvo. Mikrokreditne fondacije u Federaciji BiH su osnovane od strane nevladinih, većinom humanitarnih organizacija (World vision, CHF International, HO BOSPO, Catholic Relief Service, Deputy, Mercy Corps, Islamic Relief, Melaha), udruga građana („LOK“ U.G; U.G. „ALDI“) i fizičkih osoba. Osnivači su po osnovi doniranog kapitala za osnivanje mikrokreditnih fondacija stekli pravo da budu registrirani kao osnivači bez prava vlasništva nad kapitalom. Jedno MKD se nalazi u 100% vlasništvu jedne MKF.

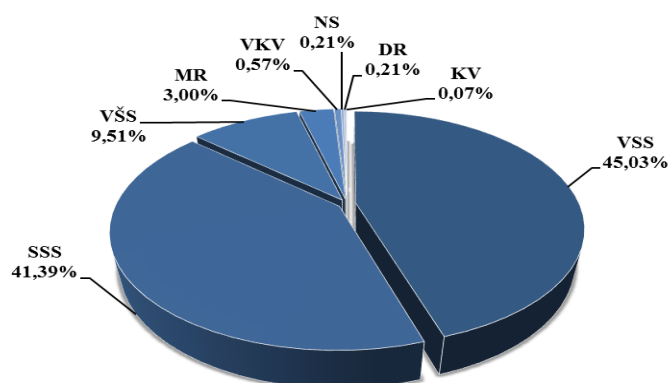
1.3. Kadrovi

Sa 30. 9. 2017., mikro kreditni sustav Federacije BiH zapošljava ukupno 1.399 radnika, što je za 148 radnika, ili 12% više u odnosu na stanje sa 31. 12. 2016. MKF zapošljavaju 1.225 radnika ili 87,6%, a MKD 174 radnika ili 12,4%.

Tablica 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenih										
Rb.	Kvalifikacija	31.12.2016.		Ukupno	Udjel (%)	30.9.2017.		Ukupno	Udjel (%)	Indeks
		MKF	MKD			MKF	MKD			
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	NS	3	0	3	0,24	3	0	3	0,21	100
2.	KV	1	0	1	0,08	1	0	1	0,07	100
3.	VKV	10	0	10	0,80	8	0	8	0,57	80
4.	SSS	509	21	530	42,37	507	72	579	41,39	109
5.	VSS	110	5	115	9,19	106	27	133	9,51	116
6.	VSS	518	29	547	43,73	557	73	630	45,03	115
7.	MR	41	2	43	3,44	41	1	42	3,00	98
8.	DR	2	0	2	0,16	2	1	3	0,21	150
UKUPNO		1.194	57	1.251	100,00	1.225	174	1.399	100,00	112

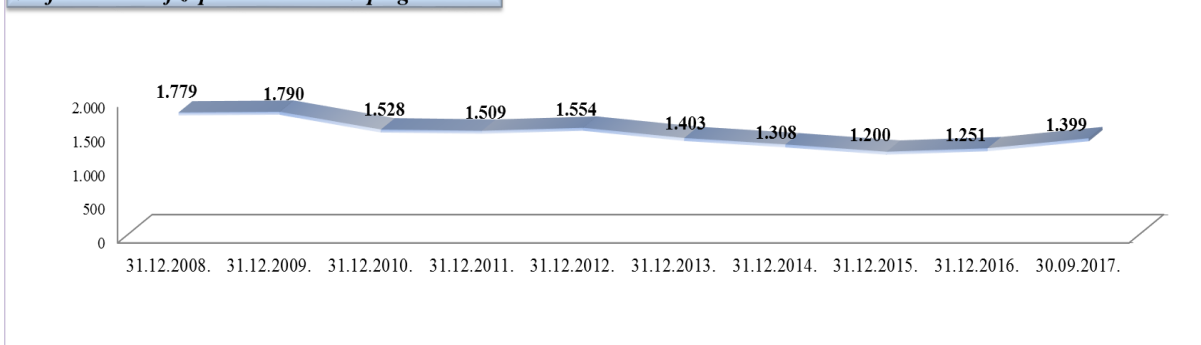
Međutim, naglašavamo da ovaj podatak ne predstavlja realan rast zaposlenih, već je rezultat činjenice da su u prvih devet mjeseci 2017. godine, 107 radnika koji su zaposlenici jedne MKF, angažirani na pola radnog vremena i kao zaposlenici jednog MKD, te su isti evidentirani u izvješćima o kvalifikacijskoj strukturi zaposlenih i MKF i MKD. Kada se isključi prethodno navedena činjenica, kao i činjenica da je na dan 31. 12. 2016. broj ovih zaposlenika iznosio 42, realan broj zaposlenih na dan 30. 9. 2017. iznosio je 1.250 radnika, što je za 41 radnika ili 3% više u odnosu na stanje sa 31. 12. 2016. U strukturi zaposlenih najveći je udjel VSS od 45,03%, SSS od 41,39% i VŠS od 9,51%. Postotak udjela zaposlenih sa srednjom stručnom spremom u porastu je za 9%, s visokom stručnom spremom za 15%, s višom stručnom spremom za 16%, dok je postotak udjela zaposlenih doktora u porastu za 50%.

Grafikon 2. Kvalifikacijska struktura zaposlenih u MKO

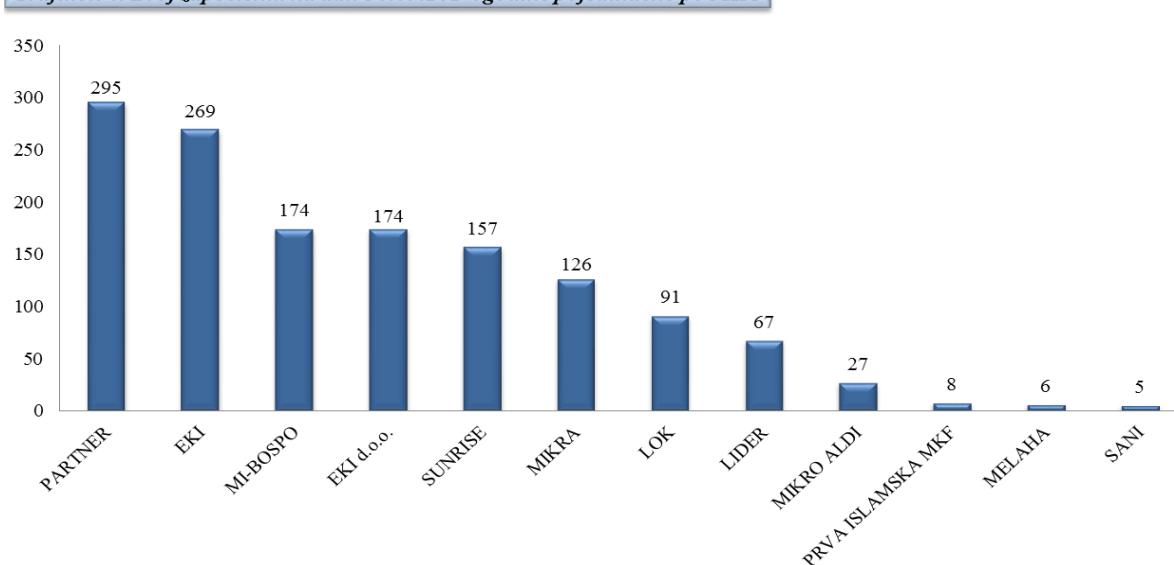
Promatrajući broj zaposlenih kroz godine rada MKO, najveći broj zaposlenih zabilježen je na kraju 2009. godine kada su MKO zapošljavale 1.790 radnika. MKO su sa 30. 9. 2017. zapošljavale 1.399 radnika, što predstavlja smanjenje od 22% u odnosu na kraj 2009. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveće smanjenje broja zaposlenih, za čak 70%, odnosno 33%.

Grafikon 3. Broj zaposlenih u MKO po godinama

Broj zaposlenih na dan 30. 9. 2017. pojedinačno po MKO vidi se iz sljedećeg grafikona.

Grafikon 4. Broj zaposlenih na dan 30.09.2017. godine pojedinačno po MKO

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1. Bilans stanja

Bilančna suma MKO sa 30. 9. 2017. iznosi 485,6 milijuna KM i za 45,5 milijuna KM ili 10% je veća u odnosu na stanje sa 31. 12. 2016. Rast bilančne sume u odnosu na kraj prethodne godine, bilježi devet MKF i jedno MKD, dok su pad zabilježile dvije MKF.

Pad bilančne sume do 10% u odnosu na 31. 12. 2016. zabilježila je jedna MKF, dok je jedna MKF, u prvih devet mjeseci 2017. godine, aktivu smanjila za 4,8 milijuna KM, te je zabilježila pad od 23% u odnosu na kraj prethodne godine.

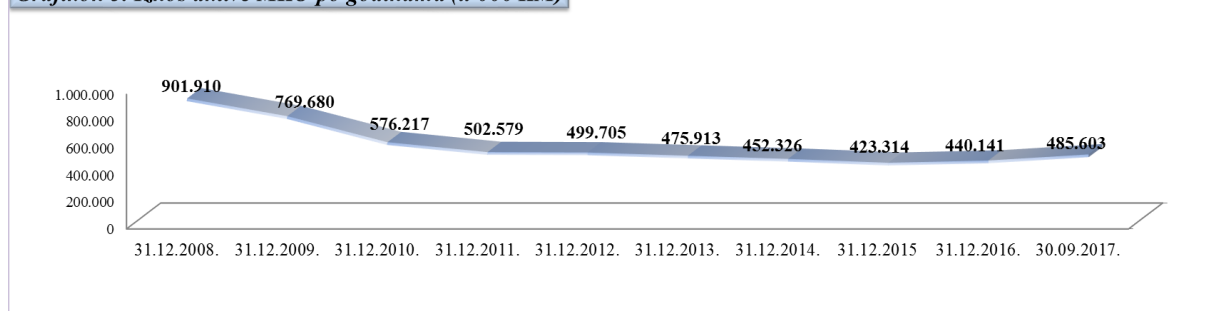
Najveći udjel u ukupnoj bilanci MKO ima pet MKF i jedno MKD sa aktivom u iznosu od 441,3 milijuna KM ili 91%.

Tablica 2. Bilanca stanja MKO

OPIS	31.12.2016.			30.9.2017.					Ind.
	Stanje za MKF	Stanje za MKD	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	4	6=(2+4)	7	8	9	10	11=(7+9)	12
AKTIVA									
1. Novčana sredstva	22.227	4.496	26.723	39.372	9	3.422	5	42.794	160
2. Plasmani bankama	733	0	733	1.180	0	0	0	1.180	161
3. Krediti	349.791	28.081	377.872	337.748		67.551		405.299	107
4. Rezer. za kred. gubitke	3.193	176	3.369	3.037		383		3.420	102
5. Neto krediti	346.598	27.905	374.503	334.711	81	67.168	93	401.879	107
6. Posl. pr. i ost. fik. Aktiva	28.734	115	28.849	28.215	7	425	1	28.640	99
7. Dugoročne investicije	3.061	0	3.061	3.061	1	0	0	3.061	100
8. Ostala aktiva	6.008	455	6.463	7.154	2	1.102	1	8.256	128
9. Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	182	9	191	185		22		207	108
UKUPNO AKTIVA	407.179	32.962	440.141	413.508	100	72.095	100	485.603	110
PASIVA									
10. Obv. po uzetim kred.	179.808	28.100	207.908	175.171	42	64.840	90	240.011	115
11. Ostale obveze	23.258	1.337	24.595	20.132	5	2.969	4	23.101	94
12. Kapital	204.113	3.525	207.638	218.205	53	4.286	6	222.491	107
UKUPNO PASIVA	407.179	32.962	440.141	413.508	100	72.095	100	485.603	110
Izvanbilančna evidencija	115.630	220	115.850	111.842		356		112.198	97

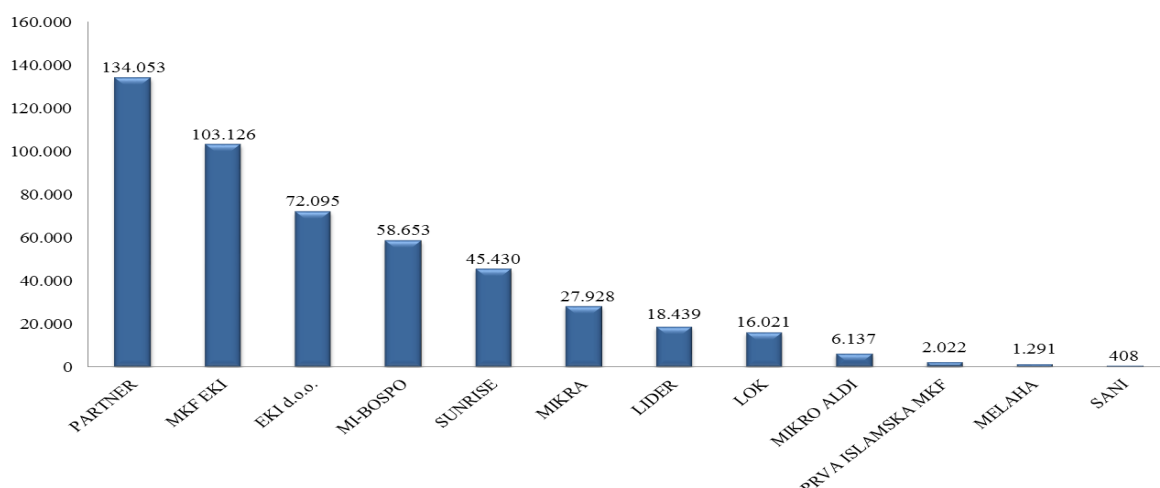
Promatrajući bilančnu sumu MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos iste zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosila 901,9 milijuna KM. Bilančna suma MKO na dan 30. 9. 2017. iznosila je 485,6 milijuna KM, i manja je za čak 46% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bilančne sume, kod kojih je ista pala za čak 89%, odnosno 57%.

Grafikon 5. Iznos aktive MKO po godinama (u 000 KM)

Na slijedećem grafikonu dan je iznos aktive na dan 30. 9. 2017. pojedinačno po MKO.

Grafikon 6. Iznos aktive na dan 30.09.2017. godine pojedinačno po MKO (u 000 KM)

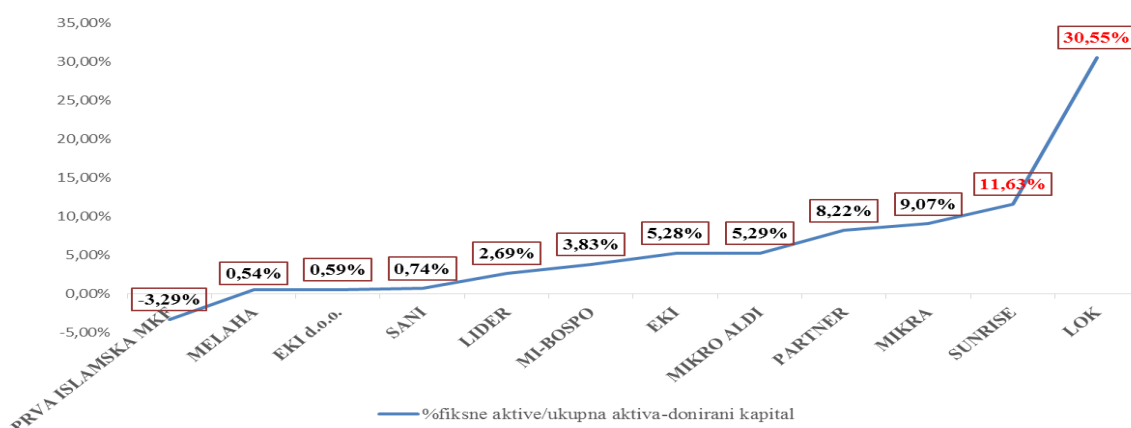

U strukturi aktive MKO, novčana sredstva iznose 42,8 milijuna KM ili 9% i veća su za 16,1 milijun KM ili 60% u odnosu na 31. 12. 2016. i većinom se odnose na novčana sredstva MKF. Plasmani bankama iznose 1,2 milijuna KM i veći su za 0,4 milijuna KM ili 61%.

Neto krediti, odnosno bruto krediti umanjeni za rezerviranja za kreditne gubitke iznose 401,9 milijuna KM ili 83% ukupne aktive i veći su za 27,4 milijuna KM ili 7% u odnosu na 31. 12. 2016. Rast neto kredita u odnosu na kraj prethodne godine, zabilježilo je sedam MKF i jedno MKD, dok su pad zabilježile četiri MKF.

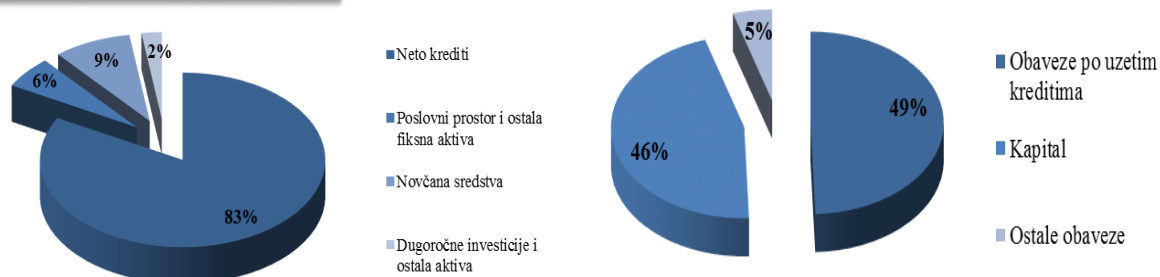
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva iznose 28,6 milijuna KM ili 6% ukupne aktive i manji su za 0,2 milijuna KM ili 1% u odnosu na kraj prethodne godine. Postotak fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu (umanjenu za donirani kapital) na razini sustava iznosi 6,51% što je u okviru dopuštenog iznosa (do 10%), a gledano pojedinačno, dvije MKF krše ovaj standard. Fiksna aktiva u odnosu na ukupnu aktivu (umanjenu za donirani kapital) na dan 30. 9. 2017. pojedinačno po MKO prikazana je na slijedećem grafikonu.

Grafikon 7. Fiksna aktiva u odnosu na ukupnu aktivu na dan 30.09.2017. godine pojedinačno po MKO

Dugoročne investicije iskazuje samo jedna MKF u iznosu od 3,1 milijun KM, dok ostala aktiva (umanjena za rezerviranja na ostale stavke aktive osim kredita), iznosi 8 milijuna KM koju čine obračunate kamate, predujmovi, aktivna vremenska razgraničenja i drugo. Ove dvije bilančne pozicije čine 2% ukupne aktive mikrokreditnog sustava. Postotak ostale aktive na razini sustava u odnosu na ukupnu aktivu iznosi 1,70%, a gledajući pojedinačno niti jedna MKO ne prelazi 10% na ovoj poziciji.

Grafikon 8. Struktura aktive i pasive MKO

Obveze po uzetim kreditima, na dan 30. 9. 2017. iznosile su 240 milijuna KM ili 49% ukupne pasive, te su veće za 32,1 milijun KM ili 15% u odnosu na stanje sa 31. 12. 2016. Ukupni kapital MKO na dan 30. 9. 2017. iznosio je 222,5 milijuna KM ili 46% ukupne pasive MKO i veći je za 14,9 milijuna KM ili 7% u odnosu na kraj prethodne godine.

2.1.1. Obveze

U strukturi pasive MKO, obveze po uzetim kreditima osnovni su izvor sredstava i iznose 240 milijuna KM ili 49% ukupne pasive i veće su za 15% u odnosu na 31. 12. 2016.

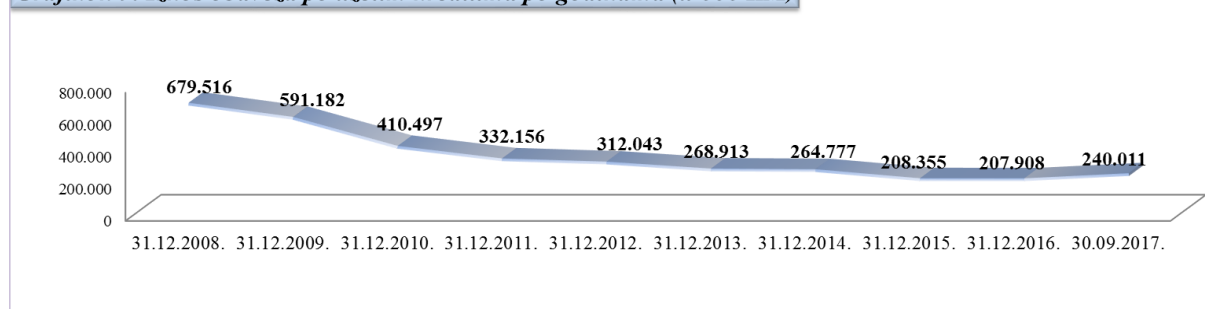
- 000 KM -

OPIS	31.12.2016.				30.9.2017.				Indeks
	MKF	MKD	UKUPNO	%	MKF	MKD	UKUPNO	%	
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7	8=(6+7)	9	10=8/4
1. Obveze po uzetim kratkoroč. kreditima	73.903	5.549	79.452	38	84.435	17.487	101.922	42	128
2. Obveze po uzetim dugoroč. kreditima	105.905	22.551	128.456	62	90.736	47.353	138.089	58	107
UKUPNO	179.808	28.100	207.908	100	175.171	64.840	240.011	100	115

Od ukupnih obveza po uzetim kreditima, dugoročni krediti (koje nema jedna MKF) iznose 138,1 milijun KM ili 58% i veći su za 7% u odnosu na kraj prethodne godine, dok kratkoročni krediti (koje nema jedna MKF) iznose 101,9 milijuna KM ili 42% i veći su za 28% u odnosu na kraj prethodne godine.

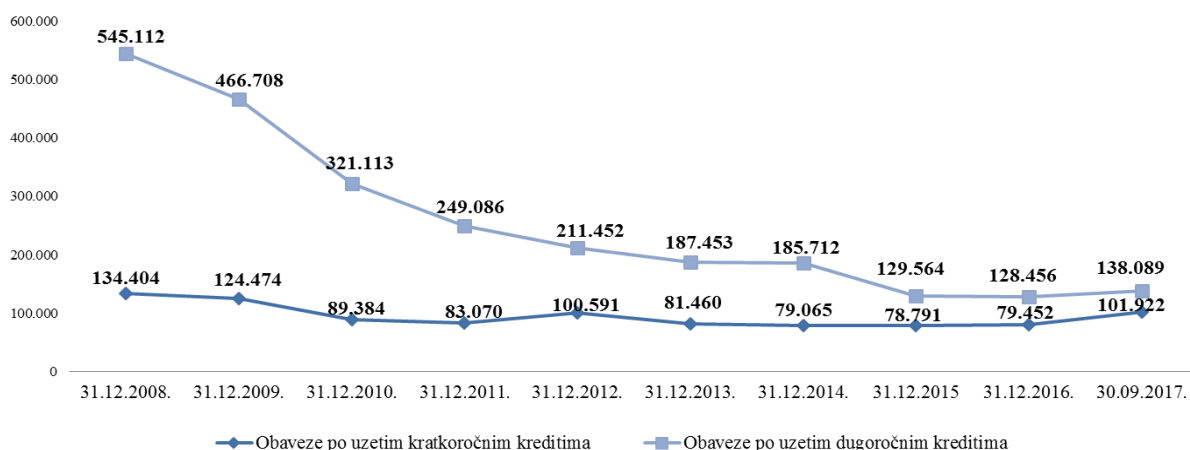
Promatrajući iznos ukupnih obveza MKO po uzetim kreditima kroz godine rada MKO, najveći iznos istih zabilježen je na kraju 2008. godine kada su iznosile 679,5 milijuna KM. Ukupne obveze MKO po uzetim kreditima na dan 30. 9. 2017. iznosile su 240 milijuna KM, i manje su za čak 65% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad iznosa ukupnih obveza po uzetim kreditima, kod kojih su iste pale za čak 90% odnosno 80%.

Grafikon 9. Iznos obaveza po uzetim kreditima po godinama (u 000 KM)

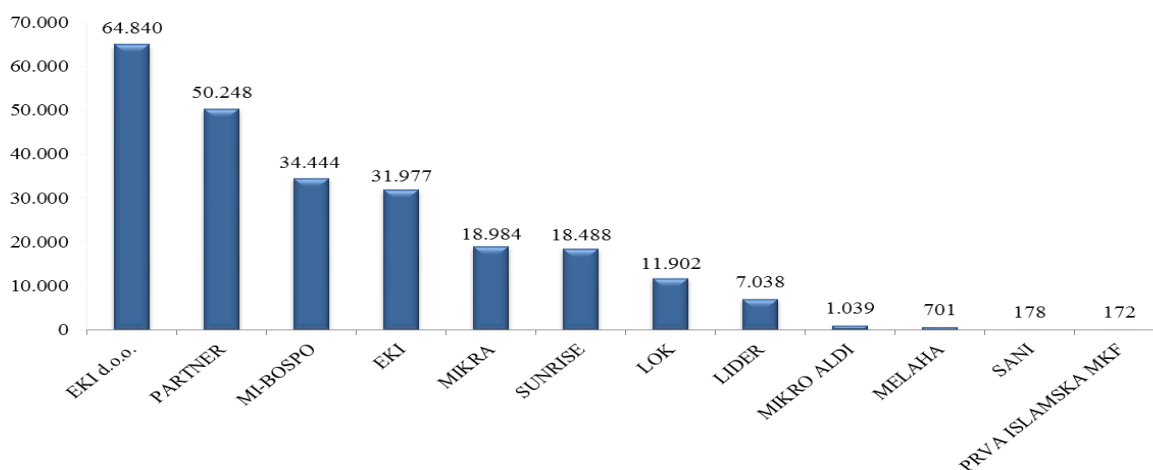
Pored toga što su ukupne obveze po uzetim kreditima u odnosu na 2008. godinu, manje za 65%, odnosno veće za 15% u odnosu na kraj prethodne godine, promatrajući obveze po uzetim kreditima po ročnosti, dugoročni krediti su, u odnosu na 2008. godinu, u padu za čak 75%, odnosno u porastu za 7% u odnosu na kraj 2016. godine, dok su kratkoročni krediti u odnosu na 2008. godinu manji za 24%, ali su zabilježili rast od 28% u odnosu na kraj 2016. godine.

Grafikon 10. Obaveze po uzetim kratkoročnim i dugoročnim kreditima

Na sljedećem grafikonu prikazan je iznos obaveza po uzetim kreditima na dan 30. 9. 2017. pojedinačno po MKO.

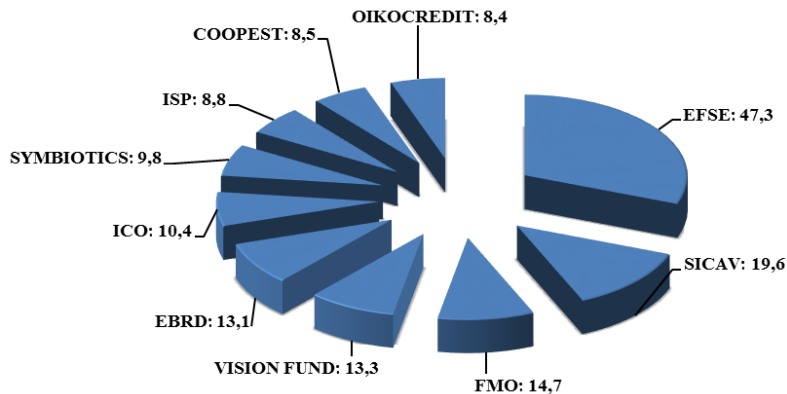
Grafikon 11. Iznos obaveza po uzetim kreditima na dan 30.09.2017. godine pojedinačno po MKO (u 000 KM)

Deset najznačajnijih kreditora MKO su:

- 1.) EFSE – Europski fond za Jugoistočnu Europu, Luksemburg (47,3 milijuna KM);
- 2.) Responsibility SICAV, Švicarska (19,6 milijuna KM);
- 3.) FMO, Nizozemska (14,7 milijuna KM)
- 4.) Vision Fund, USA (13,3 milijuna KM);
- 5.) EBRD – Europska banka za obnovu i razvoj, V. Britanija (13,1 milijun KM);
- 6.) ICO – Instituto de Credito Oficial, Španjolska (10,4 milijuna KM);
- 7.) Symbiotics, Švicarska (9,8 milijuna KM);
- 8.) Intesa Sanpaolo Banka d.d. Bosna i Hercegovina (8,8 milijuna KM)
- 9.) Coopest, Nizozemska (8,5 milijuna KM)
- 10.) Oikocredit, Nizozemska (8,4 milijuna KM)

Grafikon 12. Najznačajniji izvori sredstava MKO (u mil. KM)

Ostale obveze iznose 23,1 milijun KM ili 5% ukupne pasive, a čine ih obveze za porez na dobit, obveze prema zaposlenim, dobavljačima, pasivna vremenska razgraničenja i drugo. Postotak ostalih obaveza na razini sustava u odnosu na ukupne obveze iznosi 8,78%, a gledajući pojedinačno, ukupno šest MKF ima postotak ostalih obaveza veći od 10% u odnosu na ukupne obveze.

Izvanbilančna evidencija na dan 30. 9. 2017. iznosi 112,2 milijuna KM i manja je za 3% u odnosu na kraj prethodne godine.

2.1.2. Kapital

Ukupni kapital MKO na dan 30. 9. 2017. iznosi 222,5 milijuna KM ili 46% ukupne pasive i veći je za 14,9 milijuna KM ili 7% u odnosu na kraj 2016. godine. Kapital MKF iznosi 218,2 milijuna KM ili 98,1%, a kapital jednog MKD 4,3 milijuna KM ili 1,9%.

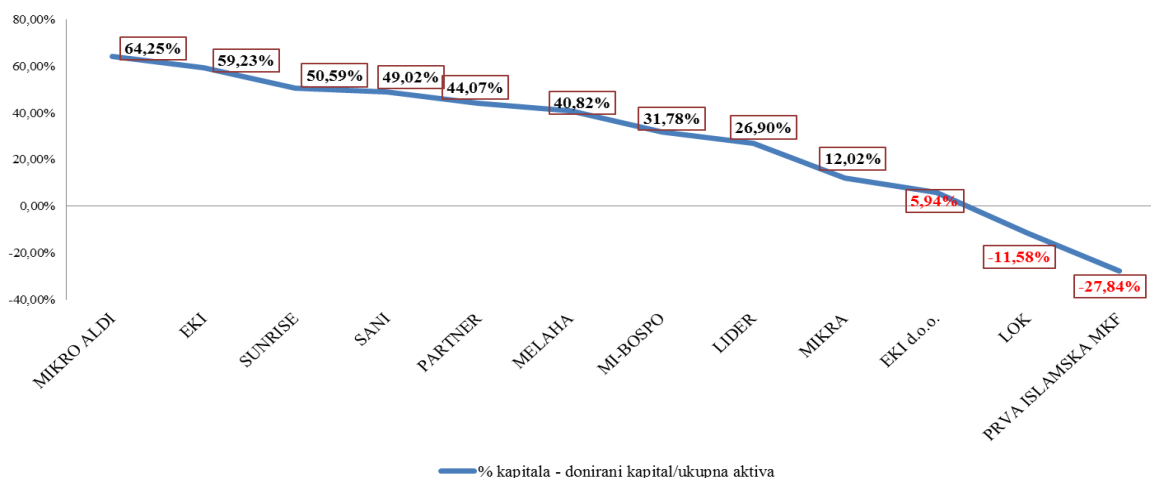
- 000 KM -

Tablica 4. Struktura kapitala MKO											
OPIS	31.12.2016.					30.9.2017.					Indeks
	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	3	4	5	6=2+4	7	8	9	10	11=7+9	12=11/6
Donirani kapital	45.851	22	0	0	45.851	45.851	21	0	0	45.851	100
Temeljni kapital	3.820	2	600	17	4.420	3.820	2	600	14	4.420	100
Višak/manjak prihoda nad rashodima	152.598	75	0	0	152.598	166.739	76	0	0	166.739	109
Emisioni ažio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neraspoređena dobit	0	0	1.016	29	1.016	0	0	1.777	41	1.777	175
Zakonske rezerve	0	0	1.909	54	1.909	0	0	1.909	45	1.909	100
Ostale rezerve	1.844	1	0	0	1.844	1.795	1	0	0	1.795	97
UKUPNO KAPITAL	204.113	100	3.525	100	207.638	218.205	100	4.286	100	222.491	107

Ukupan kapital mikrokreditnog sustava (umanjen za donirani kapital) iznosi 36,38% ukupne aktive, a dvije MKF i jedno MKD imaju postotak iznosa kapitala (umanjenog za donirani kapital) u odnosu na ukupnu aktivu manji od dopuštenog iznosa, odnosno manji od 10% ukupne aktive.

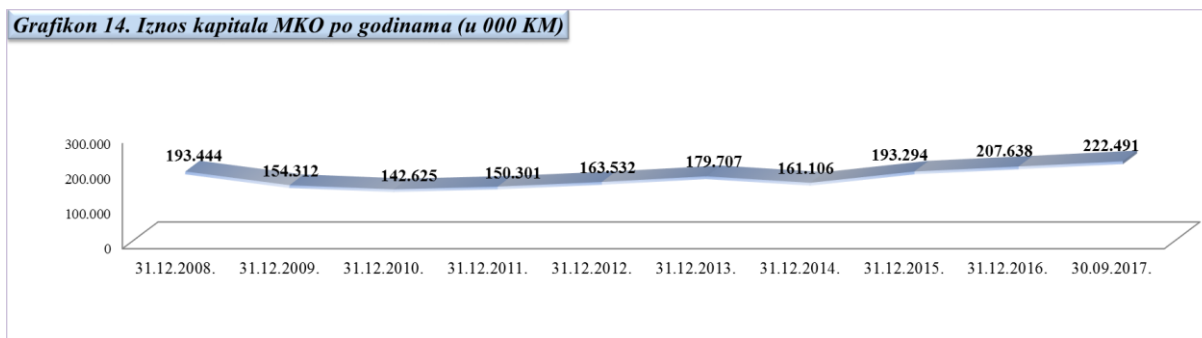
Kapital (umanjen za donirani kapital) u odnosu na ukupnu aktivu na dan 30. 9. 2017. pojedinačno po MKO prikazan je na sljedećem grafikonu.

Grafikon 13. Kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 30.09.2017. godine pojedinačno po MKO

Promatrajući iznos kapitala MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 193,4 milijuna KM. Kapital MKO, na dan 30. 9. 2017., iznosio je 222,5 milijuna KM, i za 29 milijuna KM ili 15% je veći u odnosu na kraj 2008. godine.

Grafikon 14. Iznos kapitala MKO po godinama (u 000 KM)

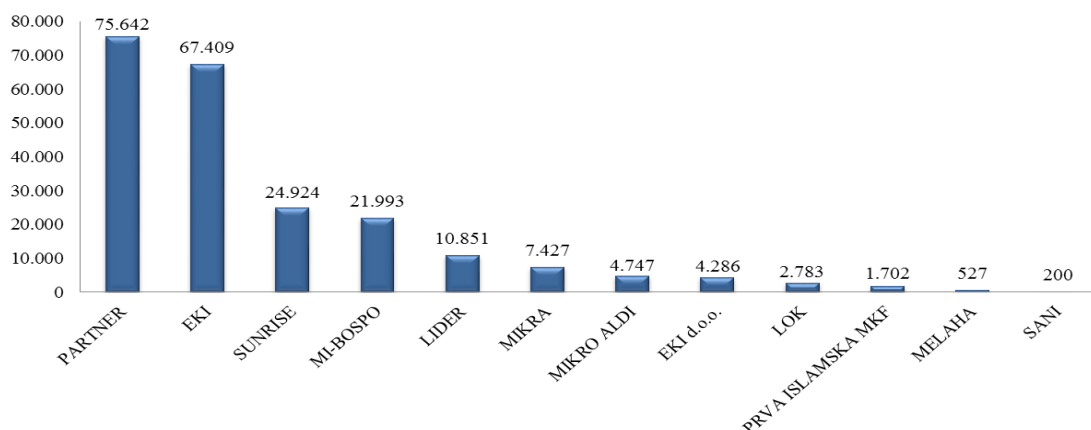
U strukturi kapitala MKF najznačajniji je višak prihoda nad rashodima koji iznosi 166,7 milijuna KM, te čini 76% ukupnog kapitala MKF i veći je za 14,1 milijun KM ili 9% u odnosu na kraj prethodne godine. Manjak prihoda nad rashodima za razdoblje od 1.1. do 30.9.2017. ostvarile su dvije MKF, a višak prihoda nad rashodima devet MKF, dok je jedno MKD ostvarilo neto dobit. Višak prihoda nad rashodima odnosno dobit od redovnog poslovanja na dan 30. 9. 2017. ostvarilo je sedam MKF i jedno MKD, dok su četiri MKF ostvarilo manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja. Od te četiri MKF, dvije MKF su zahvaljujući izvanrednim prihodima, na kraju trećeg kvartala 2017. godine, ostvarile pozitivan rezultat. Izvanredni prihodi izravan su rezultat povećane naplate potraživanja po otpisanim kreditima.

Značajan izvor kapitala MKF čini donirani kapital koji iznosi 45,9 milijuna KM ili 21% ukupnog kapitala MKF. Iznos doniranog kapitala o kojem izvještavaju MKO nalazi se na istoj razini u odnosu na kraj prethodne godine. Sukladno članku 11. Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije, MKO su dužne voditi evidenciju o doniranim sredstvima i tretirati ih kao donirani kapital o čijem stanju su dužne izvještavati Agenciju. Prema zvaničnim kvartalnim izvješćima koje dostavljaju Agenciji, devet MKF iskazuje vrijednost doniranog kapitala u svojim izvješćima, te vodi evidenciju o stanju istog.

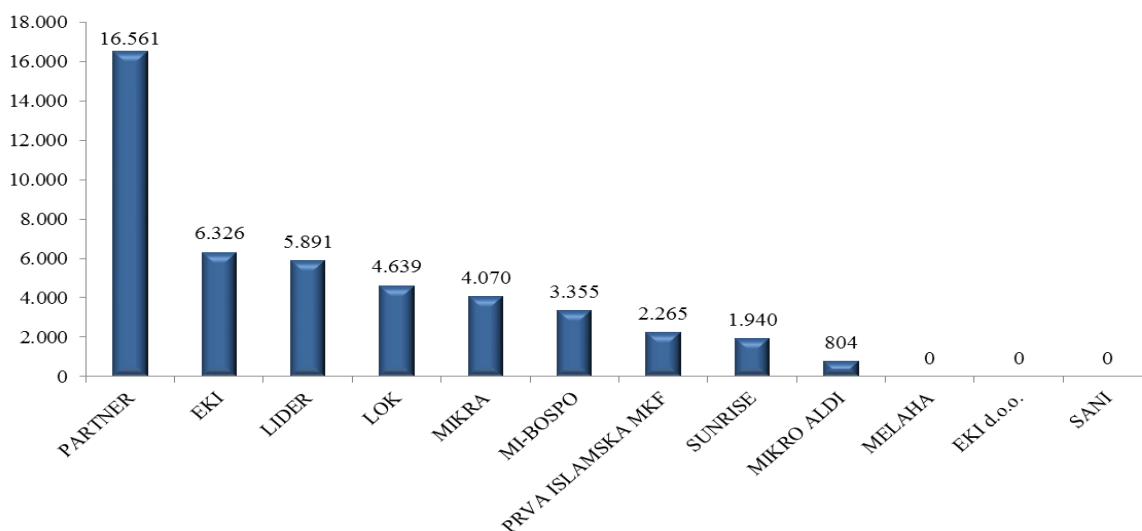
Temeljni kapital MKF na dan 30. 9. 2017. iznosi 3,8 milijuna KM ili 2% ukupnog kapitala MKF. Ostale rezerve, koje se odnose na dvije MKF, iznose 1,8 milijuna KM, ili 1% ukupnog kapitala MKF. Temeljni kapital jednog MKD iznosi 600 tisuća KM, a neraspoređena i dobit tekuće godine 1.777 tisuća KM.

Iznos ukupnog kapitala i doniranog kapitala sa 30. 9. 2017. pojedinačno po MKO prikazan je na sljedećim grafikonima.

Grafikon 15. Iznos kapitala na dan 30.09.2017. godine pojedinačno po MKO (u 000 KM)

Grafikon 16. Iznos doniranog kapitala na dan 30.09.2017. godine pojedinačno po MKO (u 000 KM)

2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive

Osnovna djelatnost MKO je mikrokreditiranje na koje se odnosi iznos od 405,3 milijuna KM ili 83% ukupne aktive mikrokreditnog sustava. Razina ukupnih kredita sustava zavisi od stanja kredita MKF na koje se odnosi 337,7 milijuna KM ili 83,3% od ukupnih kredita, dok se na MKD odnosi 67,6 milijuna KM ili 16,7% od ukupnih kredita. Neto krediti, koje čine ukupni krediti umanjeni za rezerve za kreditne gubitke prikazani su u Tablici 5.

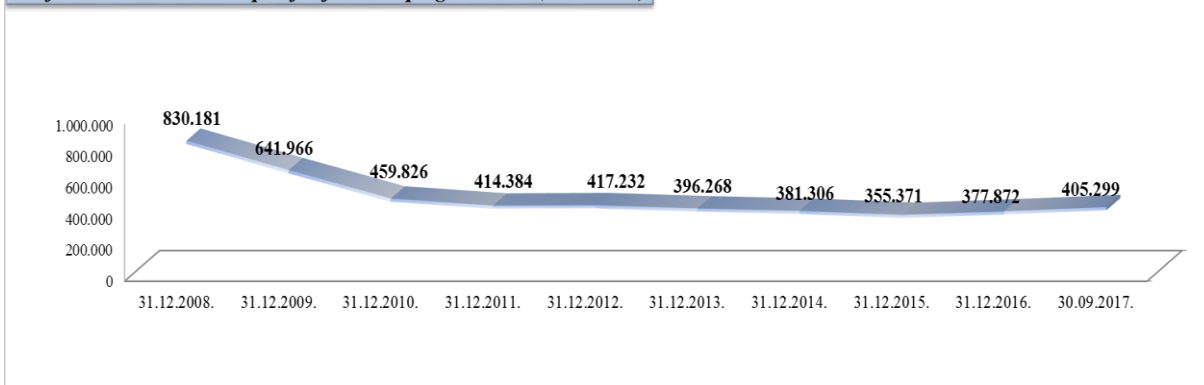
- 000 KM -

Tablica 5. Neto krediti								
Red. Broj	OPIS	31.12.2016.			30.9.2017.			Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Kredit	349.791	28.081	377.872	337.748	67.551	405.299	107
2.	Rezerve za kreditne gubitke	3.193	176	3.369	3.037	383	3.420	102
3.	Neto krediti (1.-2.)	346.598	27.905	374.503	334.711	67.168	401.879	107

Neto krediti iznose 401,9 milijuna KM i za 7% su veći u odnosu na 31. 12. 2016., dok su krediti na bruto osnovi također veći za 7% u odnosu na kraj prethodne godine.

Rezerve za kreditne gubitke iznose 3,4 milijuna KM i veće su za 2% u odnosu na 31. 12. 2016. Omjer rezervi za kreditne gubitke u odnosu na ukupan kreditni portfelj iznosi 0,84%, te u odnosu na omjer sa 31. 12. 2016., bilježi poboljšanje od 0,05 postotnih bodova.

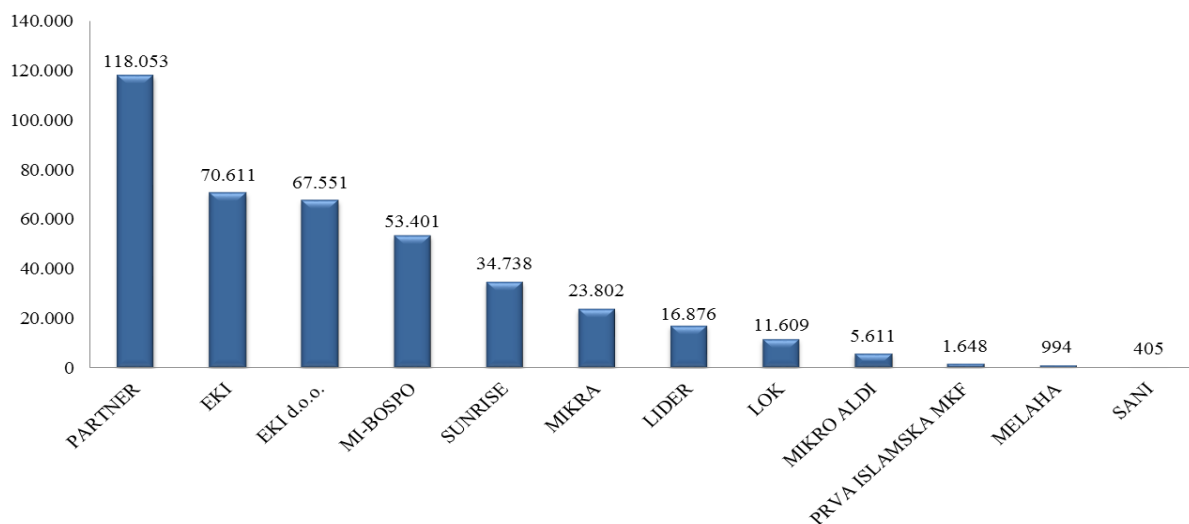
Grafikon 17. Iznos bruto portfolija MKO po godinama (u 000 KM)

Promatrajući bruto portfelj MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 830,2 milijuna KM. Ukupan bruto portfelj na dan 30. 9. 2017. iznosio je 405,3 milijuna KM, i isti je manji za 51% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bruto portfelja, kod kojih je isti pao za čak 91%, odnosno 65%.

Iznos bruto portfelja na dan 30. 9. 2017. pojedinačno po MKO prikazan je na sljedećem grafikonu.

Grafikon 18. Iznos bruto portfolija na dan 30.09.2017. godine pojedinačno po MKO (u 000 KM)

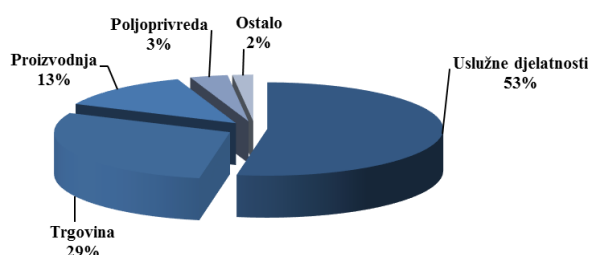
U Tablici 6. prikazana je sektorska i ročna struktura mikrokredita na dan 30. 9. 2017.

- 000 KM -

Tablica 6. Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 30. 9. 2017.						
Red. Broj	Mikrokrediti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Dospjela potraživanja	UKUPNO	%
1	2	3	4	5	6=(3+4+5)	7
1.	Pravnim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	172	5.197	22	5.391	53%
b.)	Trgovina	206	2.718	33	2.957	29%
c.)	Poljoprivreda	16	349	0	365	3%
d.)	Proizvodnja	96	1.215	4	1.315	13%
e.)	Ostalo	36	157	2	195	2%
	UKUPNO 1:	526	9.636	61	10.223	100%
2.	Fizičkim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	4.764	64.395	226	69.385	18%
b.)	Trgovina	1.430	15.859	78	17.367	4%
c.)	Poljoprivreda	7.825	129.330	289	137.444	35%
d.)	Proizvodnja	597	6.544	35	7.176	2%
e.)	Stambene potrebe	3.007	79.924	162	83.093	21%
f.)	Ostalo	12.796	67.436	379	80.611	20%
	UKUPNO 2:	30.419	363.488	1.169	395.076	100%
	UKUPNO (1+2):	30.945	373.124	1.230	405.299	

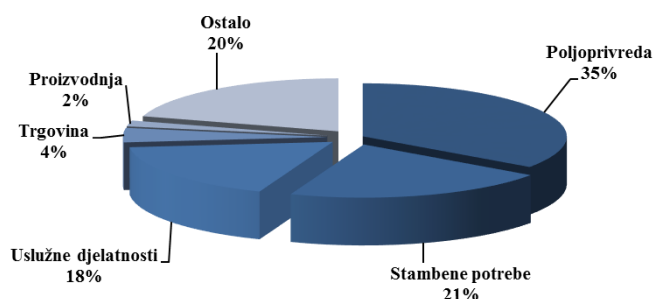
Od ukupnog iznosa mikrokredita, 10,2 milijuna KM ili 3% plasirano je pravnim osobama, a 395,1 milijun KM ili 97% plasirano je fizičkim osobama. U ročnoj strukturi mikrokredita, na kratkoročne kredite, u koje se uključuju i dospjela potraživanja odnosi se 32,2 milijuna KM ili 8%, a na dugoročne kredite 373,1 milijun KM ili 92%. Sama dospjela potraživanja ukupno iznose 1,2 milijuna KM i gotovo u cijelosti se odnose na kredite dane fizičkim osobama.

Grafikon 19. Sektorska struktura mikrokredita plasiranih pravnim licima

Prema granskoj strukturi, najveći iznos od ukupnog iznosa mikrokredita danih **pravnim osobama**, plasiran je za uslužne djelatnosti i trgovinu – uslužne djelatnosti 5,4 milijuna KM ili 53%, odnosno trgovina 2,9 milijuna KM ili 29%. Za proizvodnju je dano 1,3 milijuna KM ili 13% od ukupnog iznosa mikrokredita danih pravnim osobama, dok je za poljoprivredu dano 0,4 milijuna KM ili 3%, a za ostale namjene 0,2 milijuna KM ili 2%.

Grafikon 20. Sektorska struktura mikrokredita plasiranih fizičkim licima

Što se tiče kredita danih **fizičkim osobama**, 137,4 milijuna KM ili 35% plasirano je za poljoprivredu, zatim za stambene potrebe 83,1 milijun KM ili 21%, za uslužne djelatnosti 69,4 milijuna KM ili 18%, za trgovinu je plasirano 17,4 milijuna KM ili 4%, za proizvodnju 7,2 milijuna KM ili 2%, te za ostalo 80,6 milijuna KM ili 20%.

- 000 KM -

Mikrokrediti za:	31.12.2016.	30.9.2017.	Udjel	Indeks
poljoprivreda	126.352	137.809	34%	109
stambene	76.643	83.093	21%	108
ostalo	69.336	80.806	20%	117
usluge	73.333	74.776	18%	102
trgovina	22.441	20.324	5%	91
proizvodnja	9.767	8.491	2%	87
ukupno	377.872	405.299	100%	107

Na temelju analize granske strukture zaključuje se da je mikrokreditiranje najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (34%), stambenih potreba (21%) i ostalog (20%) te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim osobama iz čega proističe da se krediti u najvećem broju slučajeva odobravaju osobama koja nemaju pristup tradicionalnim izvorima financiranja kako zbog rizičnosti posla kojeg obavljaju, tako i zbog nedostatka adekvatnih kolateralata.

U odnosu na kraj prethodne godine, postotak ukupnih kredita koji se daju po svim kreditnim proizvodima u porastu je od 2% do 17%, osim kredita za trgovinu i proizvodnju koji su u padu od 9% do 13% u promatranom razdoblju. U pogledu ročnosti mikrokredita, dugoročni mikrokrediti su u porastu za 9% u odnosu na kraj prethodne godine, dok su kratkoročni mikrokrediti (uključujući i dospjela potraživanja), u padu za 7% u promatranom razdoblju.

- 000 KM -

OPIS	31.12.2016.	30.9.2017.	Udjel	Indeks
Dugoročni mikrokrediti	343.405	373.124	92%	109
Kratkoročni mikrokrediti s dospjelim potraživanjima	34.467	32.175	8%	93
UKUPNO	377.872	405.299	100%	107

Prema izvješćima koje su mikrokreditne organizacije dostavile Agenciji vezano za iznos rizičnog portfelja uslijed elementarnih nepogoda iz svibnja 2014. godine na dan 30. 9. 2017., aktivni kreditni portfelj koji nije kasnio sa 30. 4. 2014., a koji je rizičan uslijed elementarnih nepogoda iznosi 0,7 milijuna KM. Kreditni portfelj koji je kasnio sa 30. 4. 2014., a koji je dodatno rizičan, uslijed elementarnih nepogoda, na dan 30. 9. 2017., iznosi 29 tisuća KM. Kreditni portfelj koji je ponovno ugovoren – reprogramiran uslijed elementarnih nepogoda na dan 30. 9. 2017., iznosi 136 tisuća KM. Najveći udjel u iznosu reprogramiranih kredita uslijed elementarnih nepogoda imaju krediti za poljoprivredu (33%) i krediti za stambene potrebe (29%).

Odlukom o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikro kreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07), MKO su dužne sva kreditna sredstva i druga potraživanja raspoređivati u određene grupe primjenom kriterija broja dana kašnjenja u otplati na način da za svaku grupu izdvaja rezerve za kreditne i druge gubitke na teret troškova poslovanja. Osnovicu za obračun visine rezervi čini iznos neotplaćenog kredita, dospjele kamate i naknade i sve druge stavke kod kojih je MKO izložena riziku nemogućnosti naplate, odnosno poslovnog neuspjeha.

Iznosi potraživanja razvrstanih u zadane grupe i obračunate rezerve po tim grupama sa stanjem na dan 30. 9. 2017. vide se iz sljedeće tablice.

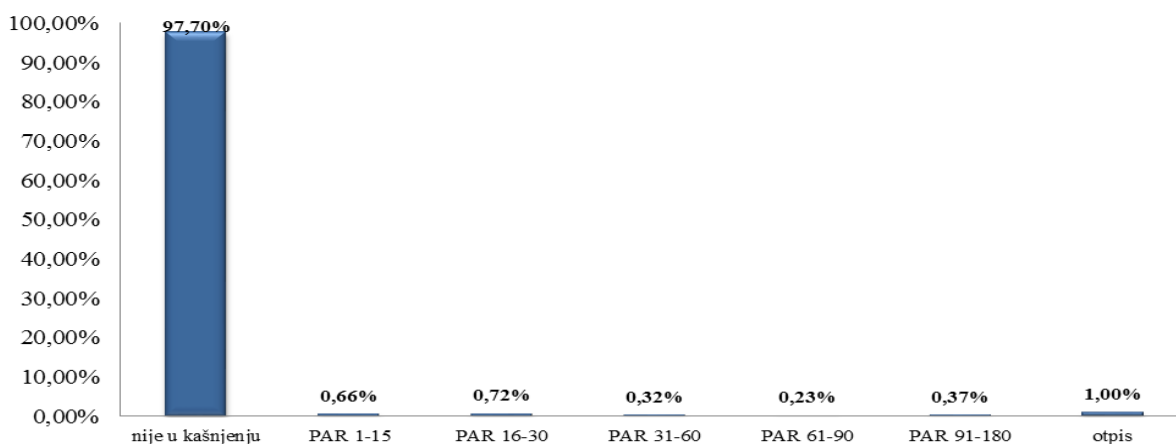
- 000 KM -

Tablica 9. Rezerve za kreditne gubitke sa stanjem na dan 30. 9. 2017.											
Rb	Dani kašnjenja	Stope rezer vi— ranja	Iznos kredita	Udjel (%)	Dospjela kamata		Iznos ostalih stavki aktive	Rezerviranja			Ukupna rezerviranja
					Stopa rezer vi— ranja	Iznos kamate		Po kreditima	Po dospjelim kamatama	Po ostalim stavkama aktive	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4x3)/100	10=(7x6)/100	11=(8x3)/100	12=(9+10+11)
1.	0	0%	395.997	97,70	0%	2	335	0	0	0	0
2.	1 – 15	2%	2.655	0,66	2%	40	0	53	1	0	54
3.	16 – 30	15%	2.904	0,72	100%	52	0	436	52	0	488
4.	31 – 60	50%	1.297	0,32	100%	38	0	649	38	0	687
5.	61 – 90	80%	935	0,23	100%	36	0	748	36	0	784
6.	91 – 180	100%	1.511	0,37	100%	81	0	1.535	81	0	1.616
UKUPNO			405.299	100,00		249	335	3.421	208	0	3.629
7.	preko 180	Otpis	915		100%	78					

*U koloni 9. u kategoriji dana u kašnjenju (91-180), uključena su dodatna rezerviranja jedne MKF za kredite za reprogramirane kredite, za kredite za dodatna sredstva i dodatna rezerviranja u skladu s usuglašavanjem načina obračuna rezervi po instrukcijama Agencije.

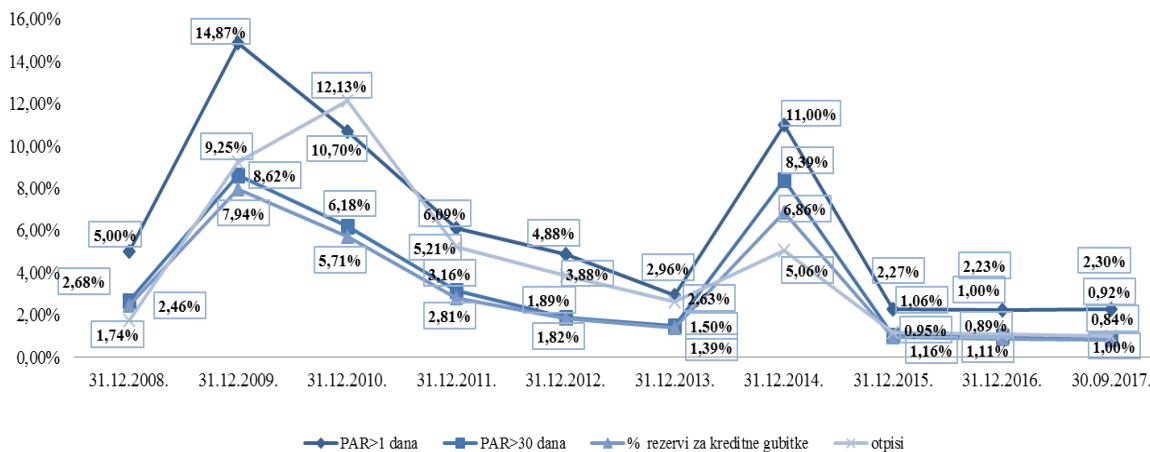
Kašnjenje u otplati duže od jednog dana imaju krediti u iznosu od 9,3 milijuna KM ili 2,30%, dok 97,70% kredita nije u kašnjenju. Ukupan iznos dospjelih kamata po aktivnim kreditima koji imaju kašnjenje u otplati duže od jednog dana iznosi 0,2 milijuna KM. Ukupan iznos obračunatih rezervi po svim osnovama je 3,6 milijuna KM i veće su za 2% u odnosu na 31. 12. 2016.

Tijekom prvih devet mjeseci 2017. godine, MKO su otpisale 2,9 milijuna KM glavnice i 0,3 milijuna KM kamate.

Grafikon 21. Kvalitet portfolija MKO

2.1.3.1. Ključni pokazatelji kvalitete kreditnog portfelja

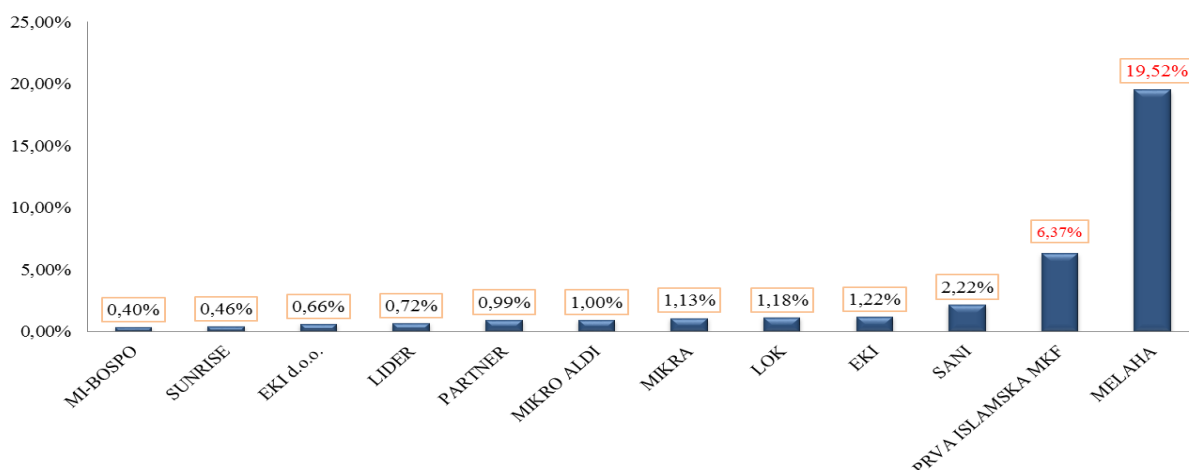
U usporedbi s krajem prethodne godine, sa 30. 9. 2017., mikrokreditni portfelj bilježi rast od 7% (27,4 milijuna KM), te iskazuje blago poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja. Većina MKO izložena je pritisku konkurencije kako od većih MKO tako i od banaka, te se mnoge MKO i dalje suočavaju s nedostatkom sredstava za financiranje kreditnog portfelja.

Grafikon 22. Pokazatelji kvaliteta aktivnog portfolija MKO

Blago poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog portfelja iskazano je smanjenjem stope rezervi za kreditne gubitke, sa 0,89%, koliko je iznosila na 31. 12. 2016., na 0,84%. Isto tako, portfelj u riziku preko 30 dana kašnjenja bilježi blago poboljšanje, te je sa 1,00% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, smanjen na 0,92%. Ukupan rezultat sustava po pitanju rizičnosti portfelja nalazi se u okviru propisanog standarda (ispod 5%), a gledajući pojedinačno dvije MKF krše propisani standard. Portfelj u riziku preko jednog dana kašnjenja, bilježi blago pogoršanje, te je sa 2,23% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, povećan na 2,30%.

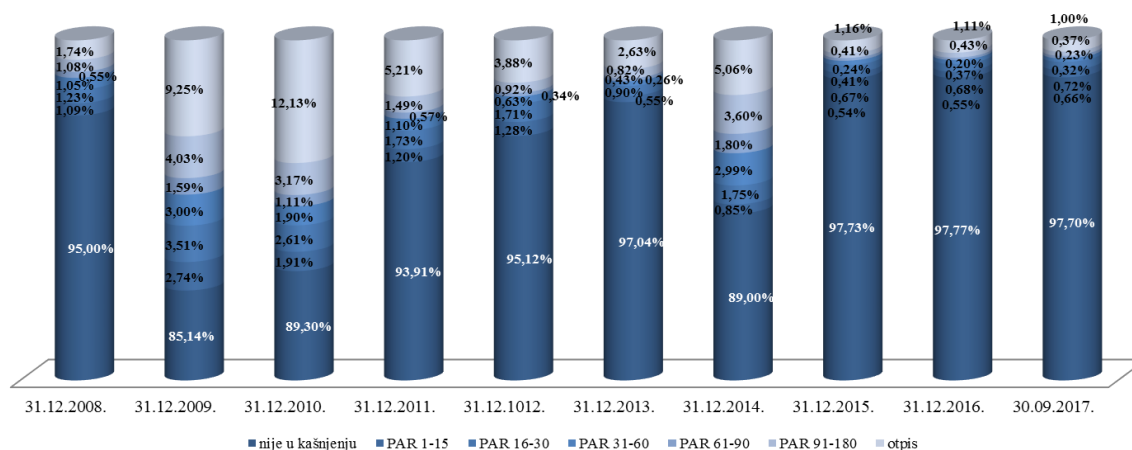
Portfelj u riziku preko 30 dana kašnjenja na dan 30. 9. 2017. pojedinačno po MKO prikazan je na sljedećem grafikonu.

Grafikon 23. Portfolio u riziku preko 30 dana na dan 30.09.2017. godine pojedinačno po MKO

Tijekom prvih devet mjeseci 2017. godine, MKO su otpisale 1.688 kreditnih partija (1.666 otpisane kreditne partije odnose se na fizičke osobe, a 22 na pravne osobe) u ukupnom iznosu od 3,2 milijuna KM, od čega se 2,9 milijuna KM odnosi na otpisanu glavnice.

Grafikon 24. Klasifikacija bruto portfolija MKO po godinama

Na razini sustava, postotak otpisa sa 30. 9. 2017. iznosio je 1,00% i ovaj pokazatelj je, u odnosu na kraj prethodne godine, smanjen za 0,11 postotnih bodova, te se nalazi u okviru propisanog standarda. Tri MKF ne zadovoljavaju standard Agencije u pogledu procenta otpisa kredita koji mora biti ispod 3%.

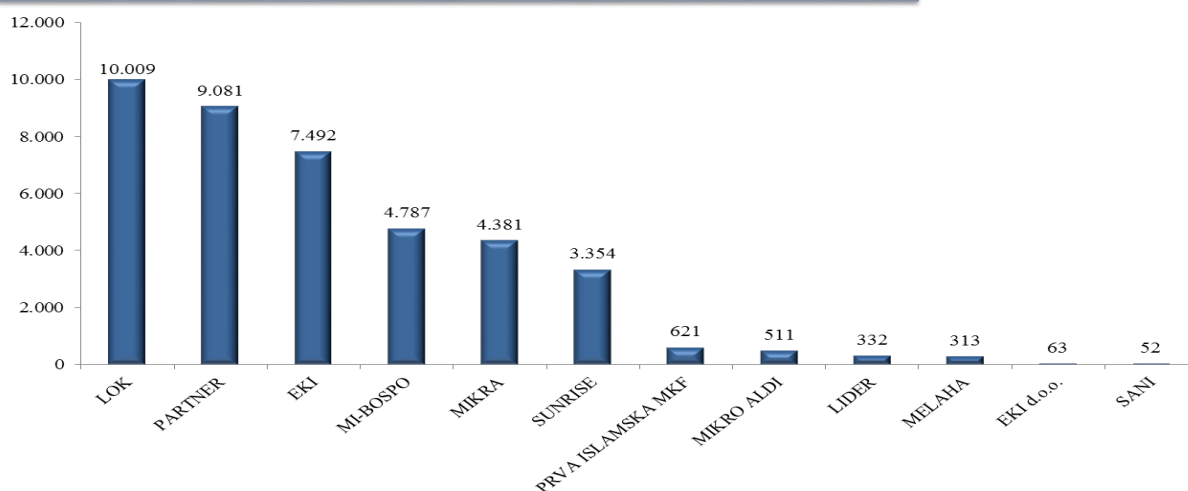
Mikrokreditne organizacije nastavile su ulagati napore u naplatu potraživanja po otpisanim kreditima, pa su tako tijekom prvih devet mjeseci 2017. godine, naplatile 6,2 milijuna KM otpisane glavnice i 0,5 milijuna KM otpisane kamate, dok je u istom izvještajnom razdoblju trajni otpis iznosio 64 tisuće KM po glavnici i 16 tisuća KM po kamati. Što se tiče efikasnosti naplate otpisanih kredita tijekom prvih devet mjeseci 2017. godine, dvije MKF su imale postotak efikasnosti naplate otpisanih kredita u rasponu od 8% do 10% u odnosu na ukupan iznos potraživanja po otpisanim kreditima, dok su devet MKF i jedno MKD imale postotak efikasnosti naplate u rasponu od 3% do 7%.

Tablica 10. Potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati						
OPIS	FIZIČKE OSOBE		PRAVNE OSOBE		UKUPNO	
	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata
1	2	3	4	5	6	7
Početno stanje na datum 1.1.2017.	100.145	10.731	2.807	298	102.952	11.029
Promjene u 2017. godini:						
Novi otpis u tekućoj godini	2.836	243	97	9	2.933	252
<i>otpis u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	905	74	43	6	948	80
<i>otpis u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	1.046	92	24	2	1.070	94
<i>otpis u razdoblju 1.7.-30.9.</i>	885	77	30	1	915	78
<i>otpis u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Naplaćeno u tekućoj godini	6.142	530	63	3	6.205	533
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	2.000	173	27	1	2.027	174
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	2.091	174	23	2	2.114	176
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.7.-30.9.</i>	2.051	183	13	0	2.064	183
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Trajni otpis u tekućoj godini	64	16	0	0	64	16
<i>trajni otpis u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	36	2	0	0	36	2
<i>trajni otpis u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	12	4	0	0	12	4
<i>trajni otpis u razdoblju 1.7.-30.9.</i>	16	10	0	0	16	10
<i>trajni otpis u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Saldo na datum 30.9.2017.	96.775	10.428	2.841	304	99.616	10.732

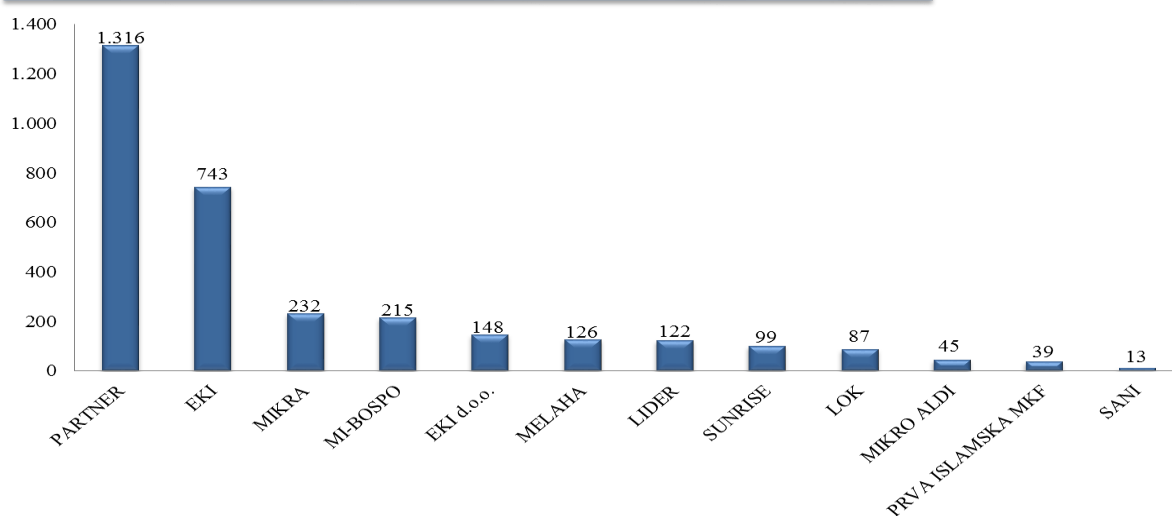
* Napomena: Podaci u Tablici 10. razlikuju se od ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima prikazanih u izvanbilančnoj evidenciji za iznos od 1,5 milijuna KM koji se odnosi na sudske troškove, zatezne i procesne kamate kao dio izvansudskih nagodbi kod tri MKF.

Na sljedećim grafikonima prikazan je broj otpisanih kreditnih partija sa stanjem na dan 30. 9. 2017., iznos kredita otpisanih u razdoblju 1.1.-30.9.2017., iznos naplate po otpisanim kreditima u razdoblju 1.1.-30.9.2017., te ukupna potraživanja po otpisanim kreditima sa stanjem na dan 30. 9. 2017. pojedinačno po MKO.

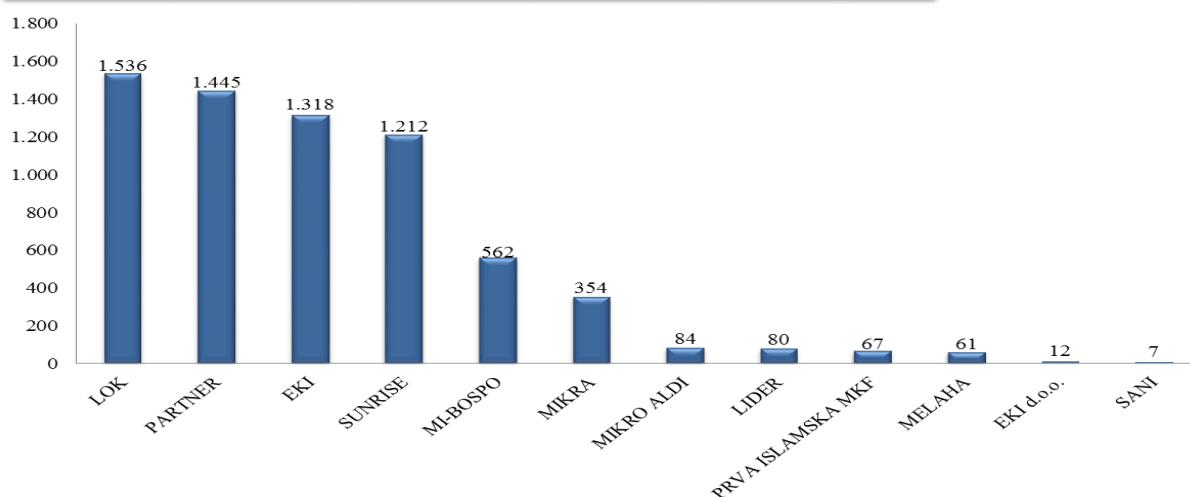
Grafikon 25. Broj otpisanih kreditnih partija evidentiranih u vanbilansu na dan 30.09.2017. godine pojedinačno po MKO

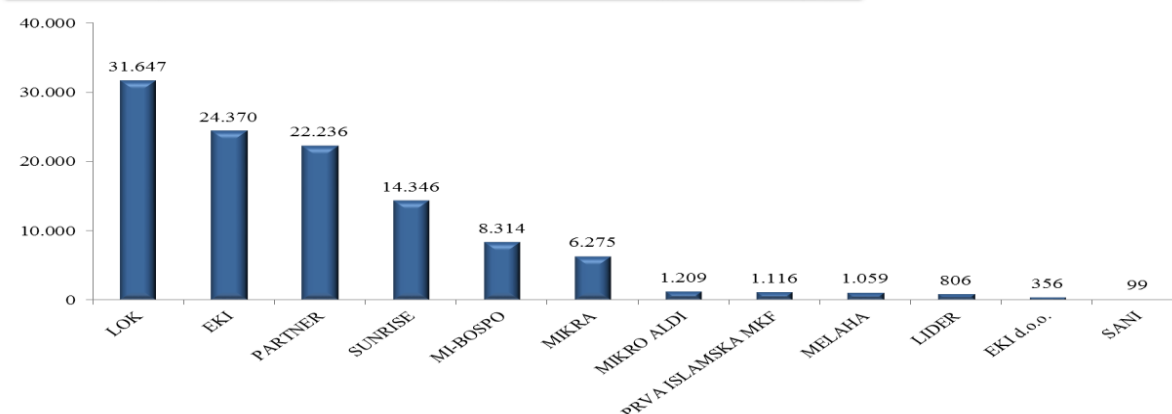
Grafikon 26. Iznos kredita otpisanih u periodu 01.01.-30.09.2017. godine pojedinačno po MKO (u 000 KM)

Grafikon 27. Iznos naplate po otpisanim kreditima u periodu 01.01.-30.09.2017. godine pojedinačno po MKO (u 000 KM)

Grafikon 28. Iznos ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima sa stanjem na dan 30.09.2017. godine pojedinačno po MKO (u 000 KM)

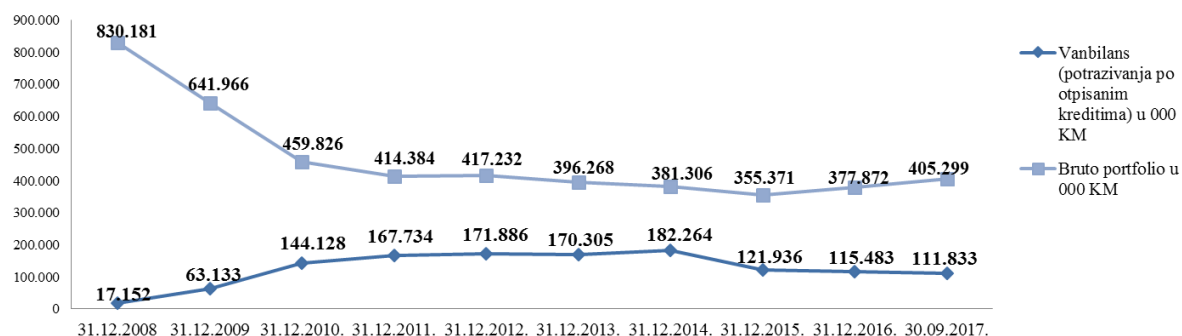

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima koja se nalaze u izvanbilančnoj evidenciji sa 30. 9. 2017. iznose 111,8 milijuna KM i manja su za 3% u odnosu na kraj prethodne godine.

U odnosu na 2008. godinu, bruto portfelj MKO manji je za 51%, dok su potraživanja po otpisanim kreditima veća skoro 7 puta, i sa 30. 9. 2017. čine 28% ukupnog kreditnog portfelja. Postoje značajna odstupanja u kvaliteti portfelja između različitih MKO, koja su evidentna iz podatka da tri MKF imaju preko 60% ukupno otpisanih kredita u odnosu na ukupni bruto portfelj (kod jedne MKF ukupan iznos potraživanja po otpisanim kreditima, koji se nalaze u izvanbilanci veći je od iznosa ukupnih bruto kredita za 173%), što je direktna posljedica kreditne ekspanzije u prošlosti i nedomaćinskog

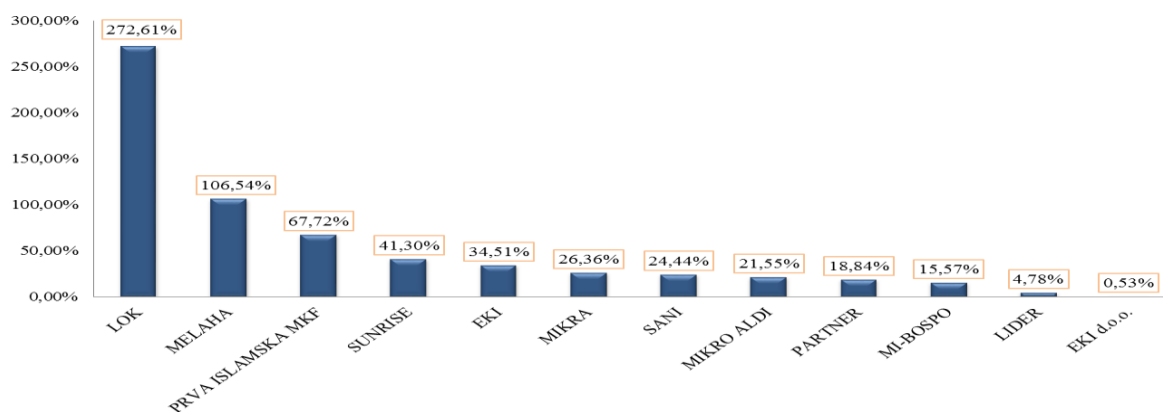
upravljanja imovinom MKF. Jedna MKF i jedno MKD iskazali su ukupne otpise ispod 10% ukupnog bruto portfelja. MKO su dužne pokrenuti sudske sporove za naplatu otpisanih potraživanja preko 180 dana u cilju zaštite imovine MKO.

Grafikon 29. Potraživanja po otpisanim kreditima i bruto portfolio MKO

Odnos ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima i ukupnog bruto portfelja sa stanjem na dan 30. 9. 2017. pojedinačno po MKO prikazan je na sljedećem grafikonu.

Grafikon 30. Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na ukupan bruto portfolio na dan 30.09.2017. godine pojedinačno po MKO

2.1.3.2. Otplata kredita s instrumentom osiguranja jamstvom i prigovori klijenata

Posljedice globalne ekonomske krize na finansijski sustav, neadekvatne kreditne politike i slabosti unutarnjih kontrola MKO, te opća prezaduženost korisnika mikrokredita, utjecale su na proces kreditiranja i kvalitetu kreditnog portfelja. Aktiviranje instrumenata osiguranja u slučaju osiguranja kredita jamstvom nastaje kao rezultat nenaplativih potraživanja po kreditima iz ranijih razdoblja, ili uslijed nemogućnosti servisiranja dospjelih kreditnih obveza od strane klijenata. S ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koji se otplaćuju putem jamstva, Agencija je od 31. 12. 2009. propisala izvještajni obrazac OKJ.

Prema izvješćima o otplati kredita na teret jamaca kod MKO u Federaciji BiH ukupan broj kreditnih partija u aktivnom kreditnom portfelju MKO na dan 30. 9. 2017. je bio 156.036 od čega su 1,17% kreditnih partija otplaćivali jamci što je manje za 0,06 postotna boda u odnosu na postotak kredita koje su otplaćivali jamci u ukupnom broju kredita na dan 31. 12. 2016. (2016.: 1,23%). Prema kvartalnim izvješćima, ukupan bruto kreditni portfelj u MKO sustavu na dan 30. 9. 2017. je iznosio 405.299 tisuća KM od čega je udjel preostalog duga kredita koji su se otplaćivali na teret jamaca iznosio 1,33% što je za 0,04 postotnih bodova više u odnosu na udio preostalog duga kredita koji su se otplaćivali na teret jamaca u ukupnom bruto kreditnom portfelju na kraju 2016. godine (2016.: 1,29%).

Prema izvješćima MKO, a shodno Odluci o načinu postupanja banke, MKO i leasing društva po prigovoru klijenta („Službene novine Federacije BiH“, broj: 23/14 i 62/14), u razdoblju od 1.7. do

30.9.2017., podneseno je ukupno 43 prigovora prema MKO. Za šest MKF nema evidentiranih prigovora.

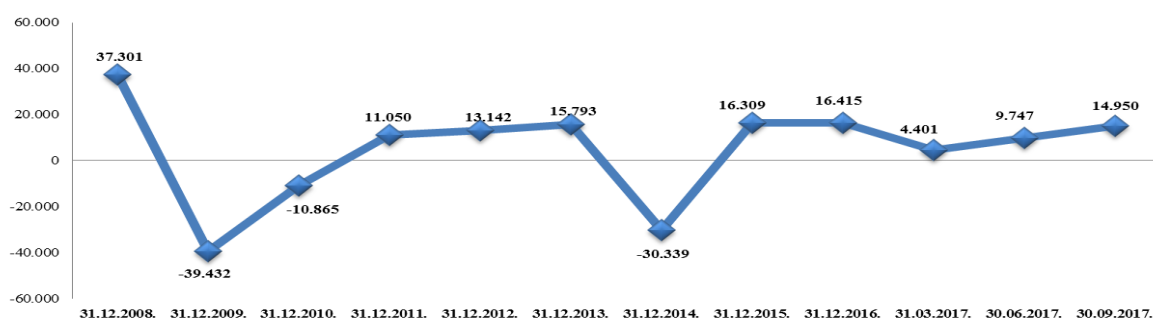
Sudužnici/jamci su uputili 7 prigovora, dužnici 22 prigovora, dok su ostale zainteresirane strane uputile 14 prigovora. MKO su pozitivno riješile 8 prigovora, negativno 31 prigovor, dok se 4 prigovora nalaze u procesu obrade i izjašnjenja.

2.2. Profitabilnost

U razdoblju 1.1. - 30.9.2017., jedno MKD ostvarilo je neto dobit u iznosu od 760 tisuća KM (1.1. – 30.9.2016.: 663 tisuće KM neto dobiti). U ovom razdoblju MKF su ostvarile višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 14.190 tisuća KM, dok su u istom razdoblju prethodne godine, MKF ostvarile višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 12.069 tisuća KM.

U razdoblju 1.1. - 30.9.2017., od ukupno 11 MKF, devet MKF je ostvarilo višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 14.231 tisuću KM, dok su dvije MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 41 tisuću KM.

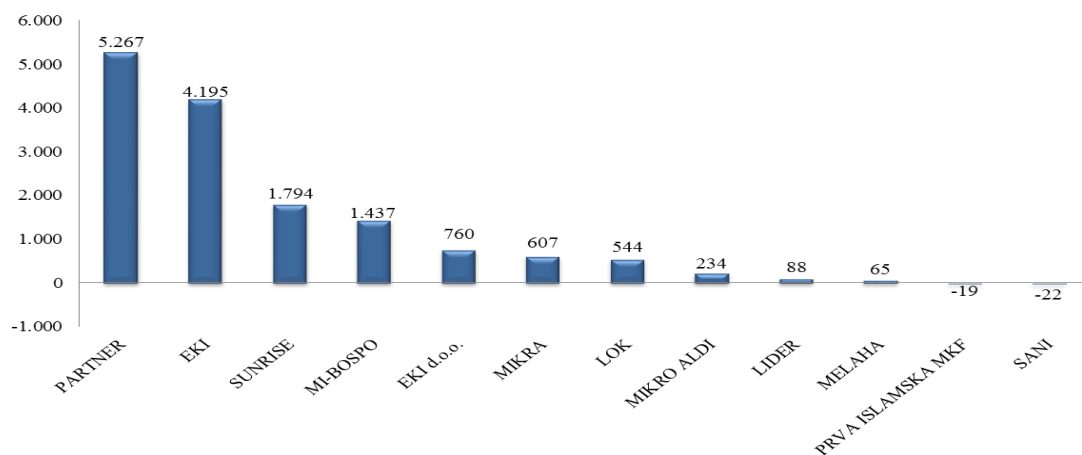
Grafikon 31. Ukupan finansijski rezultat MKO po godinama (u 000 KM)

Na razini mikrokreditnog sustava u Federaciji BiH, ostvaren je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 14.950 tisuća KM, što je za 2.218 tisuća KM ili 17% više u odnosu na ist razdoblje prethodne godine.

Na sljedećem grafikonu prikazan je finansijski rezultat sa 30. 9. 2017. pojedinačno po MKO.

Grafikon 32. Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto dobit/gubitak MKD za period 01.01.-30.09.2017. godine pojedinačno po MKO (u 000 KM)

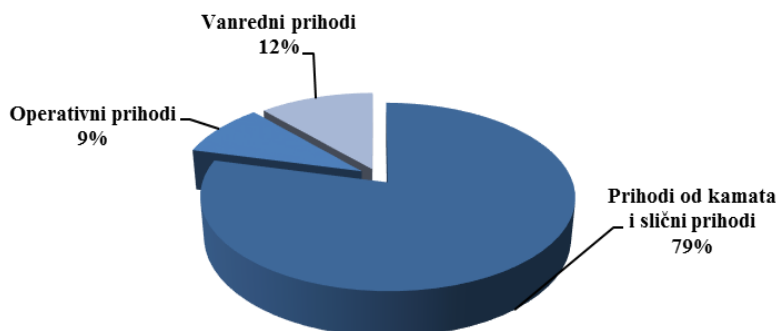
Struktura računa dobiti i gubitka mikrokreditnog sustava Federacije BiH je prikazana u Tablici 11.

- 000 KM -

Tablica 11. Račun dobiti i gubitka MKO										
Red. broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 30.9.2016.				Za razdoblje 1.1. - 30.9.2017.				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	1	2	3=(1+2)	4	5	6	7=(5+6)	8	9=(7/3)
1.	PRIHODI									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	50.074	2.619	52.693	89	51.132	5.880	57.012	89	108
1.2.	Operativni prihodi	6.169	192	6.361	11	6.241	500	6.741	11	106
2.	UKUPNI PRIHODI (1.1.+1.2.)	56.243	2.811	59.054	100	57.373	6.380	63.753	100	108
3.	RASHODI									
3.1.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	7.338	945	8.283	15	6.534	1.729	8.263	14	100
3.2.	Operativni rashodi	41.439	940	42.379	78	41.709	3.555	45.264	80	107
3.3.	Trošk. rez. za kred. i dr. gubitke	3.233	268	3.501	7	2.856	367	3.223	6	92
4.	UKUPNI RASHODI (3.1.+3.2.+3.3.)	52.010	2.153	54.163	100	51.099	5.651	56.750	100	105
5.	IZVANREDNI PRIHODI	8.422	8	8.430		8.395	37	8.432		100
6.	IZVANREDNI RASHODI	586	3	589		479	6	485		82
7.	UKUPNO PRIHODI - RASHODI (2+5-4-6)	12.069	663	12.732		14.190	760	14.950		117
8.	VIŠAK/MANJAK PRIHODA NAD RASHODIMA	12.069		12.069		14.190		14.190		118
9.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA		663	663			760	760		
10.	POREZI		0	0			0	0		
11.	NETO DOBIT/GUBITAK		663	663			760	760		
12.	UKUPAN FIN. REZULTAT			12.732				14.950		

Ukupni prihodi MKO za razdoblje 1.1. - 30.9.2017. iznose 63,8 milijuna KM, koji se većinom odnose na prihode MKF. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine, ukupni prihodi veći su za 4,7 milijuna KM ili 8%. Najveći dio prihoda, odnosi se na prihode od kamata koji iznose 57 milijuna KM ili 89% ukupnih prihoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 4,3 milijuna KM ili 8%, dok operativni prihodi iznose 6,7 milijuna KM ili 11% ukupnih prihoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 0,4 milijuna KM, odnosno za 6%.

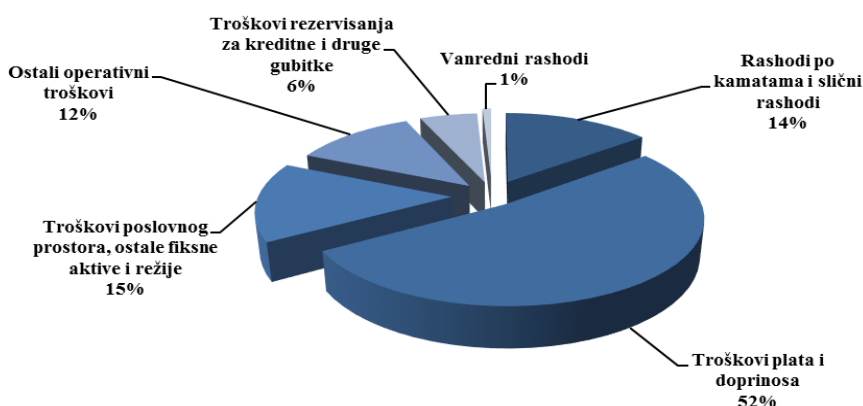
Grafikon 33. Struktura prihoda (uključeni vanredni prihodi)

Izvanredni prihodi MKO ostvareni u razdoblju od 1.1. do 30.9.2017. iznose 8,4 milijuna KM i nalaze se na približno istoj razini u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Izvanredni prihodi većinom se odnose na naplatu potraživanja po otpisanim kreditima. Izvanredni rashodi MKO ostvareni tijekom prvih devet mjeseci 2017. godine iznose 0,5 milijuna KM, i manji su za 0,1 milijun KM ili 18% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Ukupni rashodi iznose 56,8 milijuna KM od kojih se 51,1 milijun KM ili 90% odnosi na rashode MKF, a 5,7 milijuna KM ili 10% na rashode jednog MKD. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine ukupni rashodi veći su za 2,6 milijuna KM ili 5%. U strukturi rashoda, 8,3 milijuna KM ili 14% od ukupnih rashoda odnosi se na rashode po kamatama na uzete kredite i ostale slične rashode i nalaze se na približno istoj razini u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Operativni rashodi iznose 45,3 milijuna KM ili 80% ukupnih rashoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 2,9 milijuna KM ili 7%. Operativni rashodi sastoje se od troškova plaća i doprinosa u iznosu od 29,9 milijuna KM (1.1.-30.9.2016.: 28,5 milijuna KM), troškova poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija u iznosu od 8,6 milijuna KM (1.1.-30.9.2016.: 7,8 milijuna KM), te ostalih operativnih troškova u iznosu od 6,8 milijuna KM (1.1.-30.9.2016.: 6,1 milijun KM). Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke iznose 3,2 milijuna KM ili 6% od ukupnih rashoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su 8%.

Grafikon 34. Struktura rashoda (uključeni vanredni rashodi)

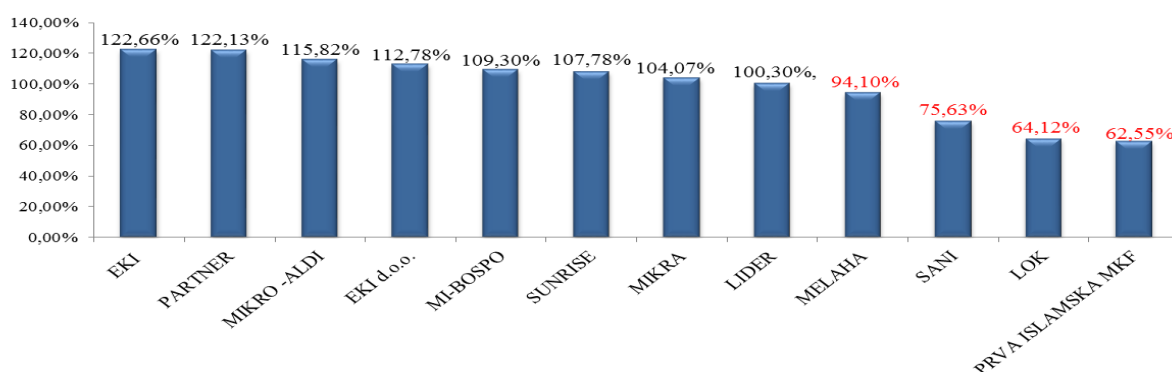

Što se tiče operativne održivosti¹, od 12 MKO, sedam MKF i jedno MKD mogu iz ostvarenih prihoda od redovnih aktivnosti pokriti sve rashode, dok četiri MKF nisu operativno održive u promatranom razdoblju.

¹ Operativna održivost izračunata po formuli: (ukupni prihodi od kamata i slični prihodi + ukupni operativni prihodi) / (ukupni rashodi po kamatama i slični rashodi + ukupno operativni rashodi + troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke + izvanredni rashodi).

Operativna održivost u razdoblju 1.1.-30.9.2017. pojedinačno po MKO prikazana je na sljedećem grafikonu.

Grafikon 35. Operativna održivost u periodu 01.01.-30.09.2017. godine pojedinačno po MKO

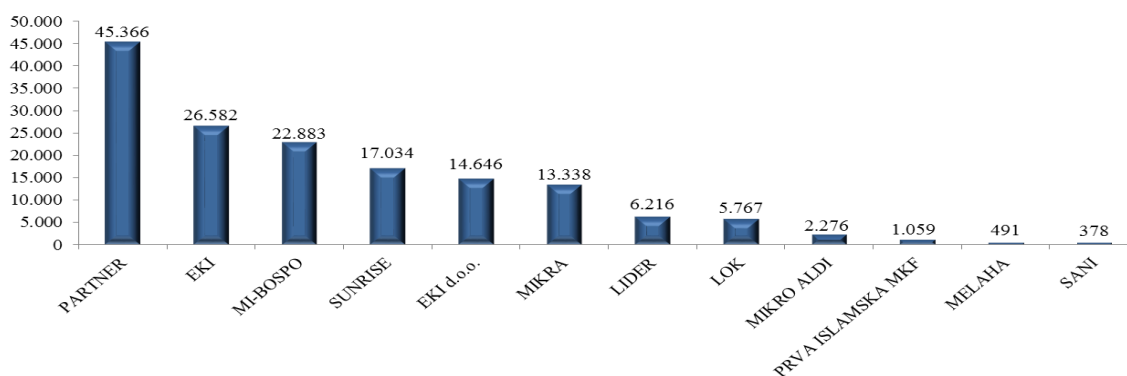

2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope

Efektivna kamatna stopa na mikrokredite je ukupna cijena tih kredita, a obračunava se i iskazuje sukladno Odluci o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite – Pročišćeni tekst („Službene novine Federacije BiH“, broj: 48/12). U obračun efektivne kamatne stope uključuju se podaci o visini nominalne kamatne stope na kredite, iznosu naknada i provizija koje MKO izračunavaju klijentu u postupku odobravanja kredita i iznos naknada i provizija poznatih na dan izračuna, koje MKO izračunava klijentu tijekom realiziranja ugovora o kreditu. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope računaju se na novoodobrene kredite u izvještajnom mjesecu.

Sukladno mjesečnim izvješćima o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama po kreditima, u trećem kvartalu 2017. godine, MKO su plasirale mikrokredite u ukupnom iznosu od 96,8 milijuna KM što je za 9 milijuna KM, odnosno 10% više u odnosu na iznos mikrokredita plasiranih u istom razdoblju prethodne godine. Sa stanjem na 30. 9. 2017., MKO su imale 156.036 aktivnih kreditnih partija, što je za 2.762 kreditne partije, odnosno 2% više u odnosu na kraj prethodne godine. Na narednom grafikonu prikazan je broj aktivnih kreditnih partija na dan 30. 9. 2017. pojedinačno po MKO.

Grafikon 36. Broj aktivnih kreditnih partija sa stanjem na dan 30.09.2017. godine pojedinačno po MKO

Prosječan iznos mikrokredita na razini sustava, na dan 30. 9. 2017., bio je 2.597 KM, prosječan iznos mikrokredita MKF iznosi 2.389 KM, dok je prosječan iznos mikrokredita u MKD 4.612 KM.

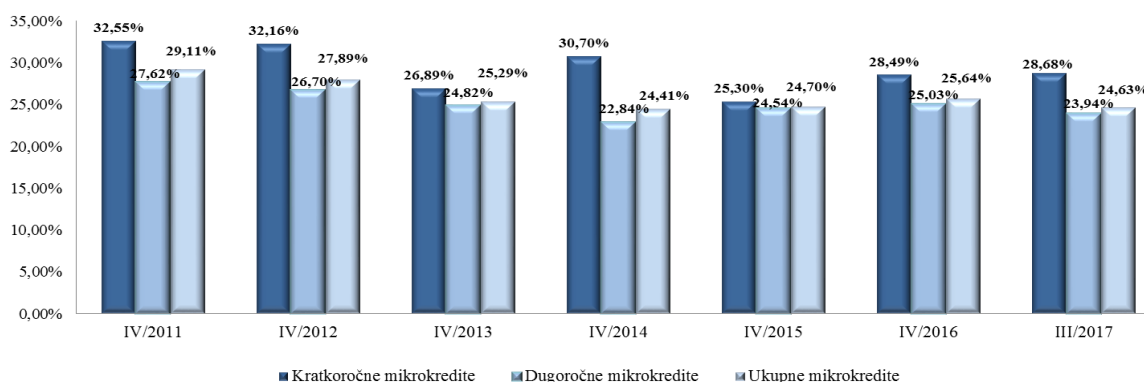
Tabela 12. Prosječne ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokređite za III. kvartal 2017. godine – po proizvodima

Rb.	OPIS	Ukupan iznos isplata mikrokređita u III. kvartalu 2017. godine (u 000 KM)	Ponderirana nominalna kamatna stopa (prosječna)	Ponderirana efektivna kamatna stopa (prosječna)
1.	Kratkoročni mikrokređiti za:	14.183	21,54%	28,68%
1.1.	Usluđne djelatnosti	2.231	20,96%	27,44%
1.2.	Trgovinu	656	20,08%	27,05%
1.3.	Poljoprivredu	3.130	19,61%	25,70%
1.4.	Proizvodnju	282	16,43%	21,64%
1.5.	Stambene potrebe	1.486	21,19%	28,47%
1.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	1.548	21,75%	28,96%
1.7.	Ostalo	4.850	23,24%	31,30%
2.	Dugoročni mikrokređiti za:	82.622	20,21%	23,94%
2.1.	Usluđne djelatnosti	15.252	20,26%	23,87%
2.2.	Trgovinu	3.577	20,05%	23,88%
2.3.	Poljoprivredu	27.781	18,78%	22,00%
2.4.	Proizvodnju	1.396	20,19%	24,19%
2.5.	Stambene potrebe	17.194	19,95%	23,20%
2.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	2.033	21,55%	26,44%
2.7.	Ostalo	15.389	22,88%	27,96%
UKUPNO		96.805	20,41%	24,63%

Za kratkoročne kređite, prosječna ponderirana nominalna kamatna stopa kreće se u rasponu od 16,43% za proizvodnju do 23,24% za ostale kređite, a efektivna kamatna stopa u rasponu 21,64% za proizvodnju do 31,30% za ostale kređite. Prosječna ponderirana nominalna kamatna stopa na dugoročne kređite kreće se u rasponu 18,78% za poljoprivredu do 22,88% za ostale kređite, a efektivna kamatna stopa u rasponu od 22,00% za poljoprivredu do 27,96% za ostale kređite. Analizirajući efektivne kamatne stope MKO po kreditnim proizvodima zaključuje se da su najjeftiniji kređiti plasirani za poljoprivredu i proizvodnju, dok su najskuplji nenamjenski i ostali kređiti. Prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na kratkoročne, dugoročne i ukupne mikrokređite u Federaciji BiH po kvartalima prikazane su u sljedećoj tablici.

PROSJEČNA PONDERIRANA EKS na:	IV/2011	IV/2012	IV/2013	IV/2014	IV/2015	IV/2016	III/2017
Kratkoročne mikrokređite	32,55%	32,16%	26,89%	30,70%	25,30%	28,49%	28,68%
Dugoročne mikrokređite	27,62%	26,70%	24,82%	22,84%	24,54%	25,03%	23,94%
Ukupne mikrokređite	29,11%	27,89%	25,29%	24,41%	24,70%	25,64%	24,63%

Grafikon 37. Prosječne ponderisane EKS na mikrokređite (u %)

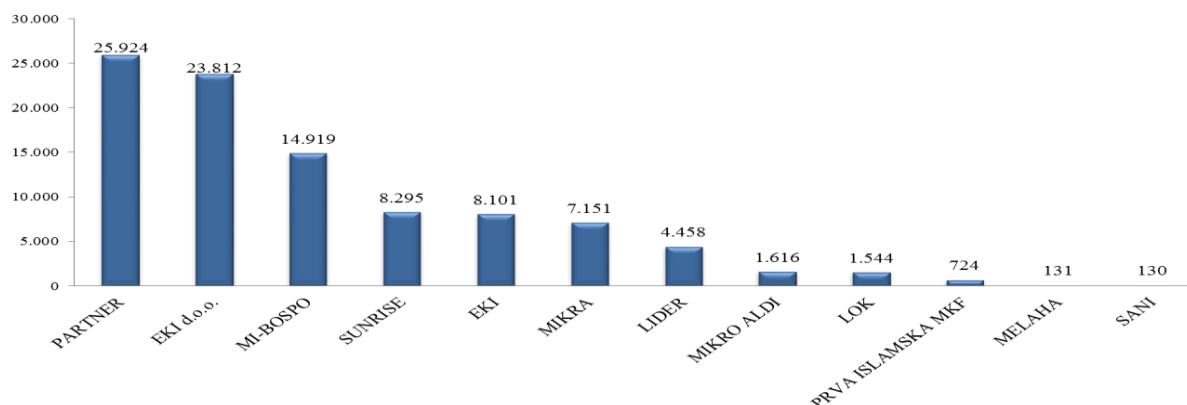

Mikrokređitne organizacije su smanjile efektivnu kamatnu stopu na ukupne mikrokređite, pa su tako, na kraju trećeg kvartala 2017. godine, prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na ukupne

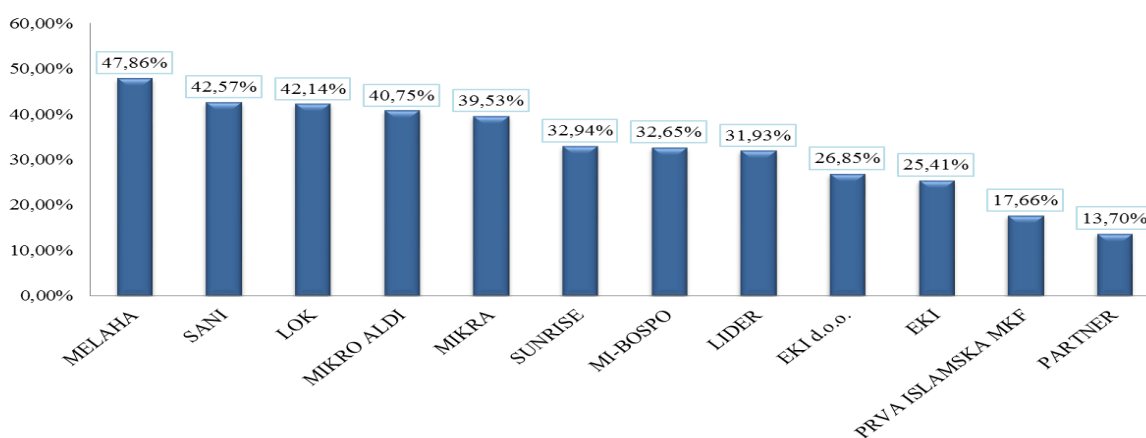
kredite u mikrokreditnom sustavu iznosile 24,63%, te su u odnosu na četvrti kvartal 2016. godine, ostvarile pad od 1,01 postotni bod. Promatrajući isto razdoblje, prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na kratkoročne kredite iznosile su 28,68%, te su zabilježile rast od 0,19 postotnih bodova. Prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na dugoročne kredite na kraju trećeg kvartala 2017. godine, iznosile su 23,94%, te su u padu za 1,09 postotnih bodova u odnosu na četvrti kvartal prethodne godine.

Na sljedećim grafikonima prikazan je iznos ukupnih isplata mikrokredita u III. kvartalu 2017. godine, te prosječne ponderirane EKS na kratkoročne, dugoročne i ukupne kredite u III. kvartalu 2017. godine pojedinačno po MKO.

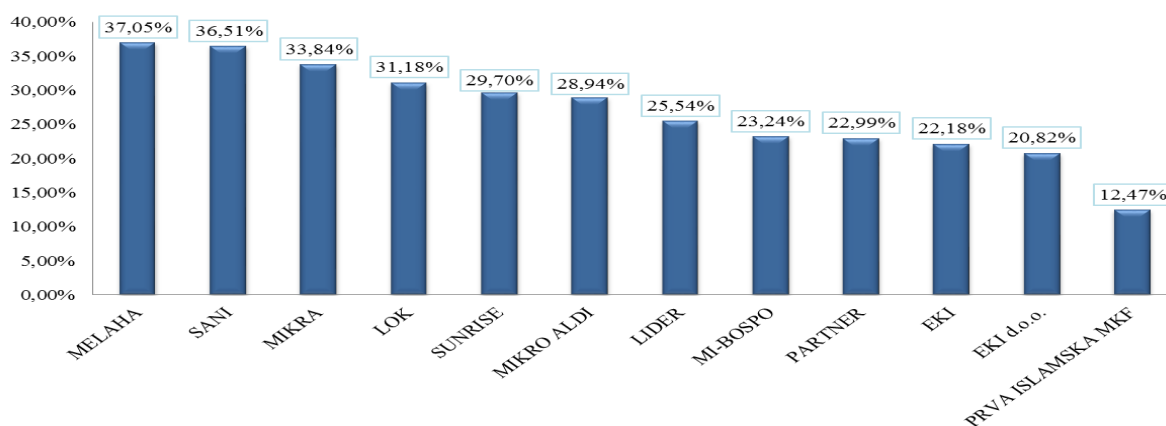
Grafikon 38. Iznos ukupnih isplata mikrokredita u III kvartalu 2017. godine pojedinačno po MKO (u 000 KM)

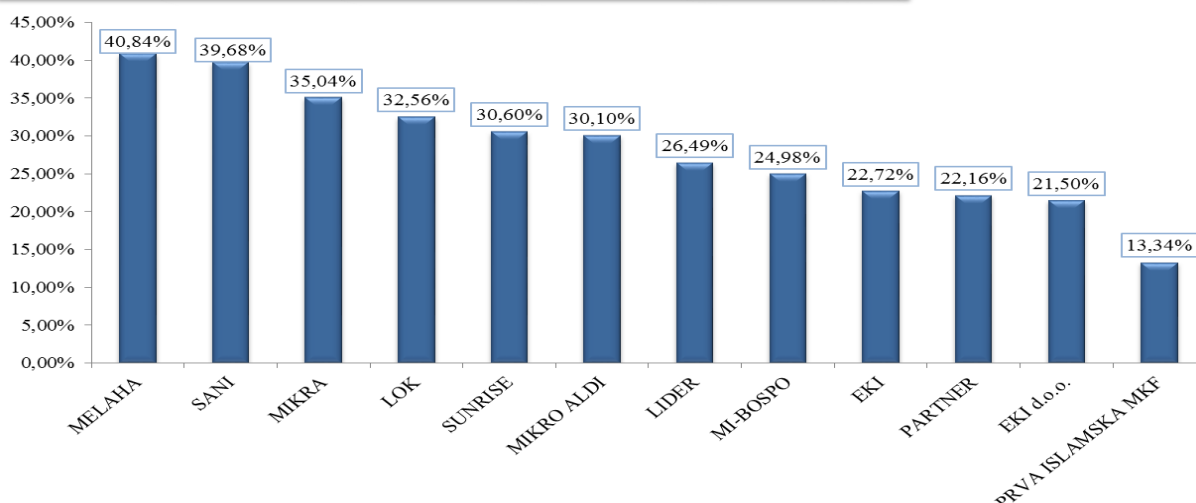
Grafikon 39. Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite u III kvartalu 2017. godine pojedinačno po MKO

Grafikon 40. Prosječne ponderirane EKS na dugoročne kredite u III kvartalu 2017. godine pojedinačno po MKO

Grafikon 41. Prosječne ponderirane EKS na ukupne kredite u III kvartalu 2017. godine pojedinačno po MKO

2.4. Likvidnost

Kreditori, domaće komercijalne banke i razni međunarodni socijalno orijentirani komercijalni fondovi i dalje su uzdržani kod kreditiranja većeg broja MKO, uslijed čeka su mnoge MKO uskraćene za povoljnija finansijska sredstva kojim bi financirale svoju aktivnost.

Prema dostavljenim izvješćima o likvidnosti MKO sa stanjem na 30. 9. 2017., kod jedne MKO, pozicija likvidnosti je ugrožena na način da, uslijed otežanog novog zaduživanja, otplata tekućih obaveza znatno može utjecati na poteškoće zadržavanja kreditnog portfelja na približno istoj razini ili uz umanjenje istoga do 5 %.

2.5. Devizni rizik

Mikrokreditne organizacije obavljaju određene transakcije denominirane u stranim valutama, i to uglavnom u EUR-ima po osnovi kojih dolazi do izloženosti promjenama tečaja stranih valuta. Prema Zakonu o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine KM je fiksno vezana za EURO, te u praksi mikrokreditne organizacije nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

2.6. Transakcije s povezanim osobama

Odredbama Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07) propisan je minimum standarda poslovanja MKO s osobama, koja se sukladno članku 4. Zakona o MKO smatraju povezanim s MKO. Člankom 6. ove Odluke Agencije propisano je da MKO može obavljati poslovne transakcije s osobom koje je povezano s MKO samo u skladu sa Zakonom o MKO, odlukom Agencije i posebnim politikama MKO za poslovanje s povezanim osobama, koje usvaja i prati njihovu primjenu organ upravljanja MKO. Transakcijom s povezanom osobom smatra se i transakcija s trećom stranom ako su sredstva koja su korištena u transakciji prenesena povezanoj osobi ili su iskorištena radi stjecanja koristi povezane osobe. S tim u vezi, sve MKO dužne su uspostaviti registar povezanih osoba i isti redovito ažurirati.

Također, prilikom obavljanja transakcija s povezanim osobama, MKO su dužne postupati u skladu s usvojenim politikama, koje, između ostalog, podrazumijevaju da:

- sve transakcije s povezanim osobama moraju biti odobrene od organa upravljanja MKO,
- osoba povezana s MKO koje je član organa upravljanja MKO ne može sudjelovati u glasanju prilikom donošenja odluka o poslovnim transakcijama između MKO i nje same ili bilo koje druge s njom povezane osobe,

- organ upravljanja potpiše pismenu izjavu da je bilo koja transakcija obavljena između MKO i povezane osobe fer i u najboljem interesu za MKO,
- MKO formira i održava uredne evidencije, dokumentaciju i dosjee o odobrenjima organa upravljanja za obavljanje transakcija s povezanim osobama i dr.

Pri obavljanju transakcija s povezanim osobama MKO, ne mogu se ponuditi bilo kakvi povoljniji uvjeti u odnosu na druge osobe, a MKO su dužne izvještavati Agenciju dostavom kvartalnih izvješća o svim transakcijama koje je MKO obavila u izvještajnom kvartalu s povezanim osobama. Tijekom prvih devet mjeseci 2017. godine, od 12 MKO, na propisanim obrascima, sedam MKF i jedno MKD izvijestili su Agenciju o obavljenim transakcijama s povezanim osobama u ukupnom iznosu od 1.178.980 KM. Jedna MKF i jedno MKD imaju 83% udjela u ukupnom iznosu obavljenih transakcija s povezanim osobama.

-u KM-

Tablica 13. Transakcije s povezanim osobama			
Rb.	Opis transakcije	Iznos transakcija obavljenih u razdoblju 1.1.-30.9.2017.	Udjel (%)
1.	Plaćanje zajedničkih troškova povezane osobe	487.197	41,32%
2.	Refundacija troškova	394.585	33,47%
3.	Transakcije s osnivačem i njegovim povezanim osobama	133.725	11,34%
4.	Plaćanje po fakturama za isporučenu robu/usluge	98.944	8,39%
5.	Pozajmice od pravnih i fizičkih osoba	56.729	4,81%
6.	Zakup poslovnog prostora	7.800	0,66%
7.	Anuiteti po kreditu	0	0,00%
8.	Kratkoročni krediti od banaka	0	0,00%
9.	Redovne i zatezne kamate, naknade za obradu kredita	0	0,00%
10.	Odvjetničke usluge	0	0,00%
11.	Kratkoročni depoziti bankama	0	0,00%
12.	Potraživanja po osnovi zakupa	0	0,00%
UKUPNO		1.178.980	100,00%

U tablici 13. prikazani su iznosi transakcija s povezanim osobama u razdoblju od 1.1. do 30.9.2017., iz koje je evidentno da u transakcijama sa povezanim osobama najveći udio imaju transakcije plaćanja zajedničkih troškova povezane osobe (41,32%), refundacija troškova (33,47%), te transakcije s osnivačima MKO i njegovim povezanim osobama (11,34%). Pored navedenih transakcija, MKO su u svojim izvješćima prijavile i transakcije s povezanim osobama po osnovi pozajmice od pravnih i fizičkih osoba, plaćanja zakupa poslovnog prostora i druge transakcije.

Transakcije s povezanim osobama MKO o kojim su izvijestile MKO, odnose se na transakcije koje su obavljene s osobama koje su povezane s osnivačem MKO i njegovim povezanim osobama (91%), članovima upravnog odbora (6%) i članovima odbora za reviziju (3%). Agencija će i u narednom razdoblju, u kontrolama MKO posebnu pažnju posvetiti poštivanju politika o poslovanju MKO s povezanim osobama, te će cijeniti koristi koje MKO ima prilikom obavljanja ovih transakcija, shodno čemu će nalagati adekvatne mjere s ciljem otklanjanja nepravilnosti utvrđenih u poslovanju MKO s povezanim osobama.

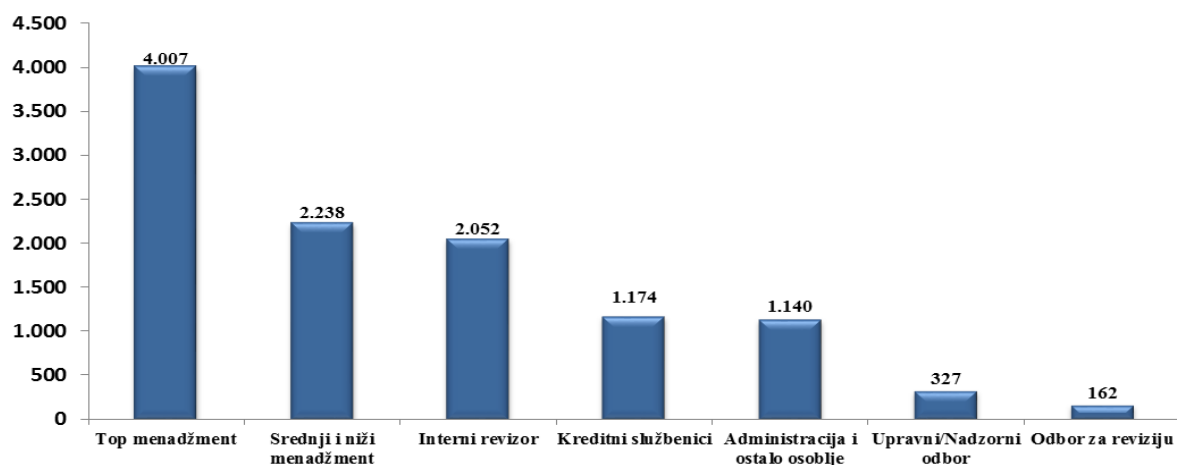
2.6.1. Standard mjesečnih primanja u mikrokreditnoj djelatnosti

Standard razumne tržišne vrijednosti je vrijednost koja se postiže na tržištu rada te se kao relevantan podatak posmatra prosječna plaća Federacije BiH. Međutim, pošto svaka industrija ima svoje specifičnosti, tako i mikrokreditna industrija ima svoje specifičnosti, te se u cilju usporedbe koriste standardi koji vrijede za mikrokreditnu djelatnost. Standard tržišta mikrokreditne djelatnosti je približna ili ista vrijednost koja se za istu uslugu plaća na tržištu mikrokreditne industrije u približnom ili istom iznosu s prosjekom relevantne grupe, tj. prosjekom cjelokupne mikrokreditne industrije. U cilju utvrđivanja prosjeka se uzimaju vrijednosti MKO-a čije poslovanje je usklađeno sa standardima poslovanja propisanih odlukom o ostalim općim uvjetima poslovanja mikrokreditnih organizacija, jer su plaće u takvim organizacijama tržišno utemeljene s obzirom da je poslovanje u okviru propisanih

mjerljivih standarda osigurano da MKO posluje sukladno načelima poslovanja pažnjom dobrog gospodarstvenika, a što je i obveza prema čl. 41 Zakona o udrugama i fondacijama.

Troškovi plaća i doprinosa ostvareni u razdoblju 1.1. - 30.9.2017. veći su za 5% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Prema izvješćima MKO, prosječna mjesečna neto plaća zaposlenika MKO na dan 30. 9. 2017., iznosila je 1.255 KM, a prosječni mjesečni neto iznos nagrada, stimulacija i bonusa 60 KM, iz čega proizlazi da je, u mikrokreditnom sustavu, prosječna mjesečna neto plaća s bonusima iznosila 1.315 KM. Na dan 30. 9. 2017., prosječne mjesečne neto plaće višeg menadžmenta u mikrokreditnom sustavu s bonusima su iznosile 4.007 KM, dok su prosječne mjesečne neto naknade isplaćene članovima upravnih odbora u MKO iznosile 327 KM, a članovima odbora za reviziju 162 KM. Na ovaj izvještajni datum, prosječne mjesečne neto plaće unutarnjih revizora u MKO sa bonusima su iznosile 2.052 KM, srednjeg i nižeg menadžmenta 2.238 KM, kreditnih službenika 1.174 KM, te administracije i ostalog osoblja 1.140 KM.

Grafikon 42. Prosječna mjesečna plata/naknada u MKO sa uključenim bonusima (u KM)

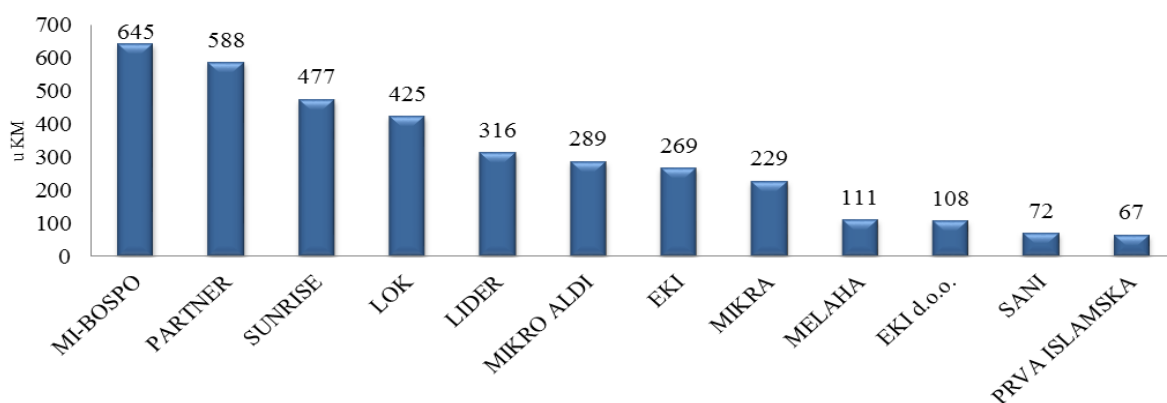

Člankom 39. Zakona o MKO propisano je da su mikrokreditne fondacije dužne investirati višak prihoda nad rashodima u obavljanje mikrokreditne djelatnosti i da nije dopuštena izravna ili neizravna raspodjela viška prihoda nad rashodima osnivačima, članovima organa, odgovornim licima i zaposlenim u mikrokreditnoj fondaciji.

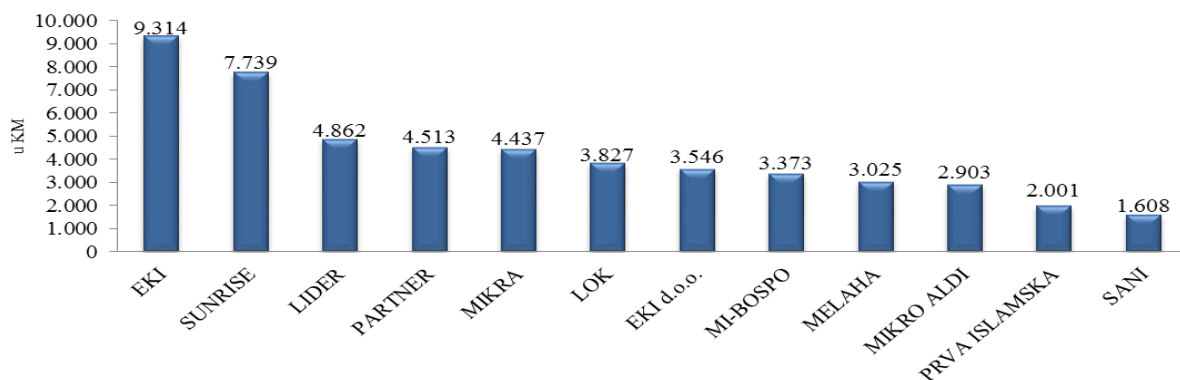
Kod dvije MKF prosječna mjesečna neto plaća višeg menadžmenta je značajno veća u odnosu na prosjek mikrokreditnog sustava.

Na sljedećim grafikonima prikazane su prosječne mjesečne naknade članova upravnog/nadzornog odbora, prosječna mjesečna primanja višeg menadžmenta i kreditnih službenika za razdoblje 1.1.-30.9.2017. pojedinačno po MKO.

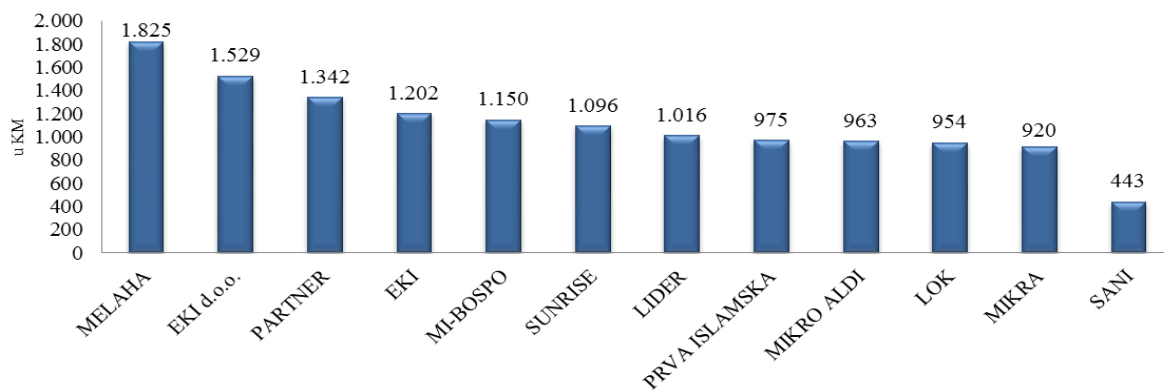
Grafikon 43. Prosječne mjesečne naknade članova upravnog/nadzornog odbora za period 01.01.-30.09.2017. godine pojedinačno po MKO (u KM)

Grafikon 44. Prosječna mjesečna primanja višeg menadžmenta za period 01.01.-30.09.2017. godine pojedinačno po MKO (u KM)

Grafikon 45. Prosječna mjesečna primanja kreditnih službenika za period 01.01.-30.09.2017. godine pojedinačno po MKO (u KM)

III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Analizirajući izvješća MKO sa 30. 9. 2017. može se zaključiti da poslovanje mikro kreditnih organizacija u Federaciji BiH bilježi poboljšanje u odnosu na kraj prethodne godine. Bilančna suma je zabilježila rast od 10%, kreditni portfelj je povećan za 7% uz poboljšanje određenih pokazatelja kvalitete, također je ostvaren i realan rast zaposlenih (3%), kapitala (7%) i obveza po uzetim kreditima (15%).

Za MKO koje i dalje bilježe pad kreditnog portfelja, gubitak tržišnog segmenta, te kojima je uskraćeno povjerenje kreditora, uslijed negativnog trenda poslovanja, nemogućnosti dostizanja postavljenih standarda, važno je, u smislu održavanja supstance poslovanja, te posebno doniranih sredstava, pregovarati o spajanju ili pripajanju što predstavlja važan korak u očuvanju sustava. Konsolidacija na razini MKO, posebno MKO srednje veličine, neophodna je za stabilizaciju mikro kreditnog sustava, u cilju povećanja ekonomije opsega, poboljšanja efikasnosti poslovanja MKF kroz značajne uštede troškova, kao i povećanja kompetentnosti upravnih odbora, menadžmenta i ostalog osoblja MKO. Konsolidacija bi omogućila osnaživanje kapitalne baze manjeg broja jačih i zdravijih MKO. Kako značajan iznos kredita u pasivi mikro kreditnih organizacija dopijeva do kraja ove godine, u odsustvu podrške kreditora, organizacije mogu biti izložene problemu likvidnosti, te iz tih razloga sve MKO koje nisu operativno održive bi trebale razmotriti mogućnost spajanja ili pripajanja, kako bi se zaštitila imovina MKF, a što bi bilo sukladno načelima poslovanja pažnjom dobrog gospodarstvenika.

Imperativ MKO je poštivanje načela poslovanja s pažnjom dobrog domaćina, odnosno dobrog gospodarstvenika s fokusom na punu transparentnost, optimizaciju troškova poslovanja i njihovu punu opravdanost, adekvatno upravljanje kreditnim rizicima što u konačnici treba rezultirati smanjenjem kamatnih stopa na mikro kredite čime bi se postigli ciljevi navedeni u ZoMKO.

Agencija će i dalje, u okviru zakonskih mogućnosti, poduzimati sve raspoložive nadzorne mjere i pokretati potrebne radnje u svrhu sankcioniranja MKO, te uvođenja njihovog poslovanja u zakonske okvire radi postizanja osnovne uloge mikro kreditiranja.

Sve MKO su dužne raditi na:

- Punoj primjeni članka 2. ZoMKO što podrazumijeva obavljanje djelatnosti s ciljem poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikro kredita, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva;
- Smanjenju kamatnih stopa na mikro kredite;
- Kontrolu kamatnih stopa i ostvarivanju ciljeva iz ZoMKO putem aktivnog uključivanja organa upravljanja u postupak donošenja politika o formiranju cijena na mikro kredite;
- Reduciranju troškova poslovanja, punoj primjeni načela domaćinskog poslovanja sredstvima fondacije i primjeni načela dobrih korporativnih praksi, a što treba utjecati na smanjenje kamatnih stopa;
- Uspostavljanju mehanizama kontrole opravdanosti projekata i materijalno značajnih troškova poslovanja, uključujući plaće i bonuse menadžmentu, te sve druge beneficije menadžmenta i članova upravnih odbora koje isti ostvaruju na teret imovine MKF i koji se izravno alimentiraju visokim kamatnim stopama;
- Povećanju odgovornosti upravnih odbora, osiguranju neovisnosti o menadžmentu, te kontroli menadžmenta od strane upravnih odbora;
- Poboljšanju sustava unutarnjih kontrola, poboljšanju efikasnosti poslovanja i optimiziranju resursa MKO, te primjeni načela odgovornog kreditiranja;
- Postizanje potpune neovisnosti unutarnje revizije od menadžmenta MKO, koja će nadgledati i segment rukovođenja, te o tome redovno izvještavati upravni odbor;
- Obaveznoj razmjeni informacija na razini sustava i Centralnog registra kredita;
- Poduzimanju svih aktivnosti u cilju rješavanja problema prezaduženih klijenata i žiranata;
- Poboljšanju institucionalnih kapaciteta;
- Potpunoj primjeni važećih propisa i povećanju transparentnosti poslovanja, te

- Iznalaženju partnera za konsolidaciju pri čemu MKF koje imaju manji iznos kapitala, te visok stupanj otpisanih zajmova trebaju donijeti jasnu strategiju o pripajanju većim i snažnijim MKF kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te osigurala budućnost zaposlenih u MKO.

Broj: U.O. -11-02/17
Sarajevo, 21. 11. 2017.

IV. PRILOZI

Prilog 1. Podzakonski akti Agencije za poslovanje MKO

Prilog 2. Osnovni podaci o MKO

Prilog 3. Bilanca stanja MKF

Prilog 4. Bilanca stanja MKD

Prilog 5. Račun dobiti i gubitka MKF

Prilog 6. Račun dobiti i gubitka MKD

Prilog 7. Pregled doniranih sredstava MKF

Prilog 1.

PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE MKO KOJI SU BILI VAŽEĆI SA 30. 9. 2017.

Odluke Agencije za poslovanje MKO	Službene novine Federacije BiH
1. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad mikro kreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikro kreditne organizacije	27/07
2. Odluka o uvjetima i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih suglasnosti mikro kreditnim organizacijama	27/07 i 46/11
3. Odluka o nadzoru poslovanja mikro kreditnih organizacija	27/07
4. Odluka o obliku i sadržaju izvješća koja mikro kreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i rokovima izvješćivanja	27/07, 110/12 i 15/13
5. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanju rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikro kreditnih organizacija	27/07
6. Odluka o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikro kreditne organizacije	27/07
7. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite (Pročišćeni tekst)	48/12
8. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad i suglasnosti za stjecanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikro kreditne fondacije	27/07
9. Odluka o naknadama koje se za rad mikro kreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH	46/11
10. Odluka o minimalnim standardima mikro kreditnih organizacija na sprječavanju pranja novca i financiranju terorističkih aktivnosti	48/12
11. Odluka o uvjetima i načinu postupanja banke, mikro kreditne organizacije i leasing društva po prigovoru klijenta	23/14, 26/14 i 62/14
12. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje kreditnih aktivnosti mikro kreditnih organizacija i procjenu kreditne sposobnosti	23/14
13. Odluka o uvjetima i načinu postupanja po zahtjevu žiranta za oslobađanje od obveze jamstva	23/14 i 62/14
14. Odluka o minimalnim zahtjevima u pogledu sadržaja, razumljivosti i dostupnosti općih i posebnih uvjeta poslovanja davatelja financijskih usluga	62/14

Upute Agencije za poslovanje MKO

1. Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite;
2. Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope;
3. Uputa za izračunavanje prilagođenog povrata na aktivu;
4. Uputa za izračunavanje pokazatelja operativne efikasnosti;
5. Uputa za izradu izvješća mikro kreditnih organizacija.

Prilog 2.

OSNOVNI PODACI O MKO

Rb	Naziv mikrokreditne organizacije	Adresa i sjedište	Direktor	Tel/Fax	E-mail i Web	30.9.2017.			
						Iznos aktive u 000 KM	Iznos kapitala u 000 KM	Broj zaposl.	Broj org. dijelova
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	ul. Džemala Bijedića 129 71 000 SARAJEVO	Sead Mucić	033/ 754-380, 754-388 fax	sead.mucic@eki.ba www.eki.ba	72.095	4.286	174	21
2.	MKF "EKI" Sarajevo	ul. Džemala Bijedića 129, 71 000 SARAJEVO	Sadina Bina	033/ 754-380, 754-388 fax	sadina.bina@eki.ba www.eki.ba	103.126	67.409	269	71
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	ul. Turhanija 2 71 000 SARAJEVO	Džavid Sejfović	033/ 250-580, 250-581 fax	dzavids@lider.ba www.lider.ba	18.439	10.851	67	14
4.	"LOK MKF" Sarajevo	ul. Skenderija 13 71 000 SARAJEVO	Elma Čardaklija - Bašić	033/ 564-200, 564-201 fax	central.office@lok.ba www.lok.ba	16.021	2.783	91	22
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	ul. Hamdije Kreševljakovića 59 71 000 SARAJEVO	Jakob Finci	033/ 205-737 tel/fax	info@melaha.ba www.melaha.ba	1.291	527	6	0
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	ul. Bosne srebrene bb 75 000 TUZLA	Nejira Nalić	035/ 270-283, 252-448 fax	mi-bospo@mi-bospo.org www.mi-bospo.org	58.653	21.993	174	32
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	ul. Marka Marulića 2/VI 71 000 SARAJEVO	Sanin Čampara	033/ 616-162, 717-141 fax	mikra@mikra.ba www.mikra.ba	27.928	7.427	126	28
8.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	ul. Panorama bb 73 000 GORAŽDE	Ferida Softić	038/ 226-456, 221-004 fax	info@mikroaldi.org www.mikroaldi.org	6.137	4.747	27	7
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	ul. 15. maja bb 75 000 TUZLA	Senad Sinanović	035/ 300-250, 300-269 fax	partner@partner.ba www.partner.ba	134.053	75.642	295	60
10.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	ul. Jukićeva 75 71 000 SARAJEVO	Edina Hadžimurtezić	033/ 666-233, 666-224 fax	info@mfi.ba	2.022	1.702	8	0
11.	MKF "SANI" Zenica	ul. Mehmedalije Tarabara 10 72 000 ZENICA	Sulejman Haračić	032/ 405-606 tel/fax	mikrosanizenica@yahoo.com	408	200	5	0
12.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	ul. Zagrebačka 50 71 000 SARAJEVO	Samir Bajrović	033/ 727-350, 812-231 fax	sunrise@microsunrise.ba www.microsunrise.ba	45.430	24.924	157	43
UKUPNO						485.603	222.491	1.399	298

Prilog 3.

BILANCA STANJA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2016.	%	30.9.2017.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	22.227	6	39.372	9	177
1a)	Gotov novac i nekamatonsni računi depozita	11.698	3	29.548	7	253
1b)	Kamatonsni računi depozita	10.529	3	9.824	2	93
2.	Plasmani bankama	733	0	1.180	0	161
3.	Kredit	349.791		337.748		97
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	3.193		3.037		95
3b)	Neto krediti (3-3a)	346.598	85	334.711	81	97
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	28.734	7	28.215	7	98
5.	Dugoročne investicije	3.061	1	3.061	1	100
6.	Ostala aktiva	6.008	1	7.154	2	119
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	182		185		102
8.	UKUPNO AKTIVA	407.179	100	413.508	100	102
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	73.903	18	84.435	20	114
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	105.905	26	90.736	22	86
11.	Ostale obveze	23.258	6	20.132	5	87
12.	UKUPNO OBVEZE	203.066	50	195.303	47	96
13.	Donirani kapital	45.851		45.851		100
14.	Temeljni kapital	3.820		3.820		100
15.	Višak prihoda nad rashodima	213.906		227.977		107
15a)	za prethodne godine	199.850		214.042		107
15b)	za tekuću godinu	14.056		13.935		99
16.	Manjak prihoda nad rashodima	61.308		61.238		100
16a)	za prethodne godine	61.268		61.197		100
16b)	za tekuću godinu	40		41		103
17.	Ostale rezerve	1.844		1.795		97
18.	UKUPNO KAPITAL	204.113	50	218.205	53	107
19.	UKUPNO PASIVA	407.179	100	413.508	100	102
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	115.263		111.477		97
	- komisioni poslovi	367		365		99

Prilog 4.

BILANCA STANJA MKD

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2016.	%	30.9.2017.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	4.496	14	3.422	5	76
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	4.496	14	3.422	5	76
1b)	Kamatonosni računi depozita	0	0	0	0	n/a
2.	Plasmani bankama	0	0	0	0	n/a
3.	Kreditni	28.081		67.551		241
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	176		383		218
3b)	Neto krediti (3-3a)	27.905	85	67.168	93	241
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	115	0	425	0	370
5.	Dugoročne investicije	0	0	0	0	n/a
6.	Ostala aktiva	455	1	1.102	2	242
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	9		22		244
8.	UKUPNO AKTIVA	32.962	100	72.095	100	219
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	5.549	17	17.487	24	315
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	22.551	68	47.353	66	210
11.	Ostale obveze	1.337	4	2.969	4	222
12.	UKUPNO OBVEZE	29.437	89	67.809	94	230
13.	Donirani kapital	0		0		n/a
14.	Temeljni kapital	600		600		100
15.	Emisioni ažio	0		0		n/a
16.	Neraspoređena dobit (16a+16b)	1.016		1.777		175
16a)	prethodnih godina	331		1.017		307
16b)	tekuće godine	685		760		111
17.	Zakonske rezerve	1.909		1.909		100
18.	Ostale rezerve	0		0		n/a
19.	UKUPNO KAPITAL	3.525	11	4.286	6	122
20.	UKUPNO PASIVA	32.962	100	72.095	100	219
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	220		356		162
	- komisioni poslovi	0		0		n/a

Prilog 5.

RAČUN DOBITI I GUBITKA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 30.9.2016.	%	Za razdoblje 1.1. - 30.9.2017.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	35	0	12	0	34
1.2.	Kamate na plasmane bankama	1	0	5	0	500
1.3.	Kamate na kredite	49.179	98	50.065	98	102
1.4.	Ostali financijski prihodi	859	2	1.050	2	122
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	50.074	100	51.132	100	102
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	6.726	92	6.130	94	91
2.2.	Ostali financijski rashodi	612	8	404	6	66
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	7.338	100	6.534	100	89
3.	Neto financijski prihodi (1.5. - 2.3.)	42.736		44.598		104
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	5.613	91	5.619	90	100
4.2.	Ostali operativni prihodi	556	9	622	10	112
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	6.169	100	6.241	100	101
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	27.714	67	27.368	66	99
5.2.	Troškovi poslov. prostora, ostale fik. aktive i režije	7.794	19	7.979	19	102
5.3.	Ostali operativni troškovi	5.931	14	6.362	15	107
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	41.439	100	41.709	100	101
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	3.233		2.856		88
7.	Višak/manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja (3.+4.3.-5.4.-6.)	4.233		6.274		148
8.	Izvanredni prihodi	8.422		8.395		100
9.	Izvanredni rashodi	586		479		82
10.	Višak/manjak prihoda nad rashodima (7.+8.-9.)	12.069		14.190		118

Prilog 6.

RAČUN DOBITI I GUBITKA MKD

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 30.9.2016.	%	Za razdoblje 1.1. - 30.9.2017.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	0	0	0	0	n/a
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0	n/a
1.3.	Kamate na kredite	2.617	100	5.875	100	224
1.4.	Ostali financijski prihod	2	0	5	0	250
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	2.619	100	5.880	100	225
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	905	96	1.649	95	182
2.2.	Ostali financijski rashodi	40	4	80	5	200
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	945	100	1.729	100	183
3.	Neto financijski prihodi (1.5. - 2.3.)	1.674		4.151		248
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	177	92	457	91	258
4.2.	Ostali operativni prihodi	15	8	43	9	287
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	192	100	500	100	260
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	739	79	2.503	71	339
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	52	5	586	16	1.127
5.3.	Ostali operativni troškovi	149	16	466	13	313
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	940	100	3.555	100	378
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	268		367		137
7.	DOBIT/GUBITAK OD REDOVNOG POSLOVANJA (3.+4.3.-5.4.-6.)	658		729		n/a
8.	Izvanredni prihodi	8		37		463
9.	Izvanredni rashodi	3		6		200
10.	DOBIT/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	663		760		115
11.	POREZ	0		0		n/a
12.	NETO DOBIT/GUBITAK	663		760		115

Prilog 7.

PREGLED DONIRANIH SREDSTAVA MKF
stanje na dan 30. 9. 2017.

000 KM

Rb.	Naziv donator	MKF EKI Sarajevo	MKF LIDER Sarajevo	LOK MKF Sarajevo	MKF MELAHA Sarajevo	MKF ML-BOSPO Tuzla	MKF MIKRA Sarajevo	MKF MIKRO ALDI Gorazde	PARTNER MKF Tuzla	PRVA ISLAMSKA MKF	MKF SUNRISE Sarajevo	UKUPNO
Donacije za kreditni fond		6.326	5.891	4.639	0	3.354	4.070	804	16.561	2.265	1.940	45.850
1.	Mercy Corps								10.091			10.091
2.	USAID	3.046		543					3.046			6.635
3.	CHF-(SIDA, MEDI, HILP)		5.891									5.891
4.	LIP			1.479		947			675		1.214	4.315
5.	CRS						4.070					4.070
6.	UNHCR			1.198		479		200	1.229		613	3.719
7.	Islamic Relief WW, Predstavništvo Sarajevo									2.265		2.265
8.	UNDP	1.932		153					59			2.144
9.	UMCOR			637		377			317			1.331
10.	IRC					371			805			1.176
11.	SIDA Housing	1.080										1.080
12.	Women's World Banking PRM/USA State Department			577		1.034						1.034
14.	OXFAM							500				500
15.	EZE, Njemačka								339			339
16.	USDA Know-How Project	237										237
17.	Church World Service					146						146
18.	Ostalo	31		52				104			113	300
Donacije za osnovna sredstva		8	0	286	0	12	235	80	229	0	85	935
19.	Mercy Corps								229			229
20.	Unipromet						170					170
21.	Nedžad Beglerović			102								102
22.	NOVIB							80				80
23.	EBRD										75	75
24.	Ostalo	8		184		12	65				10	279
Donacije za operativne troškove		1.019	874	2.810	500	1.344	17	146	2.558	0	711	9.979
25.	LIP			1.515					201		711	2.427
26.	USAID					1.344			591			1.935
27.	CHF		874									874
28.	Mercy Corps							808				808
29.	SIDA Housing	748										748
30.	PM			556								556
31.	BCT			519								519
32.	JKPHD La Benevolencija				500							500
33.	KfW								498			498
34.	NBR			220								220
35.	UNHCR								176			176
36.	EFSE	26						1	100			127
37.	NOVIB							110				110
38.	EBRD	105							1			106
39.	IFC	104										104
40.	Ostalo	36					17	35	183			271
UKUPNO DONIRANI KAPITAL		7.353	6.765	7.735	500	4.710	4.322	1.030	19.348	2.265	2.736	56.764